

บทที่ 1

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการกำกับการแสดง

การกำกับการแสดงนับเป็นงานขั้นสูงที่สุดในการสร้างสรรค์ด้านศิลปะการแสดง ทั้งนี้ เนื่องจากผู้กำกับการแสดงคือ ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบสูงที่สุดในสายงานฝ่ายศิลปะ ดังนั้นหลักสูตรที่จัดการศึกษาหรือฝึกฝนทักษะด้านศิลปะการแสดง จึงมักจะจัดให้รายวิชาด้านการกำกับการแสดงอยู่ในลำดับหลังจากการได้เรียนรู้หรือฝึกฝนรายวิชาด้านอื่นๆ มาจนเข้าใจแล้ว เนื่องจากทักษะด้านการกำกับการแสดงได้เป็นศูนย์รวมของทักษะทุกประเภทด้านการแสดงเข้าไว้ด้วยกัน เช่น ทักษะด้านการแสดง (acting) ทักษะด้านการออกแบบ (designing) หรือทักษะด้านการอ่านวิเคราะห์บทละคร (play analysis) เป็นต้น แม้ว่าผู้กำกับการแสดงจะไม่จำเป็นต้องเชี่ยวชาญหรือมีพิธีกรรมในด้านต่างๆ เหล่านั้นทั้งหมด แต่ผู้กำกับควรจะต้องรู้ว่าการผลิตละครเรื่องหนึ่งๆ บุคลากรทุกฝ่ายจะต้องทำงานอะไรบ้าง และจะต้องทำอย่างไร ซึ่งเมื่อเป็นดังนี้แล้ว ผู้กำกับการแสดงก็จะสามารถควบคุมคุณภาพการทำงานให้ดำเนินงานไปได้โดยราบรื่น

1. ความหมายของการกำกับการแสดง

คำว่า “กำกับการแสดง” (directing) นั้นมักจะนำมาใช้เพื่ออธิบายภาระงานของบุคคลผู้ซึ่งอยู่ในฐานะ “ผู้กำกับการแสดง” การกำกับการแสดง ก็คือ งานของผู้กำกับการแสดงในการจัดการควบคุม และสร้างสรรค์การผลิตผลงานการแสดงให้ออกมาเป็นมาตรฐานสากลตามที่ต้องการ สำหรับการกำกับการแสดงละคร ก็คือ การถ่ายทอดเรื่องราวจากบทละครเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อสื่อสาร “แก่นเรื่อง” หรือสาระสำคัญของละครไปยังผู้ชม ผ่านการจัดแสดงละครที่ประกอบด้วยการแสดง นาฏ แสง สี เสียง อนึ่ง การจะถ่ายทอดเรื่องราวให้สื่อสาร “แก่นเรื่อง” ได้นั้น ผู้กำกับการแสดงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจ วิเคราะห์ สร้างสรรค์ และตีความตัวบทละครมาเป็นอย่างดี ก่อนจะนำมาสร้างสรรค์ ฝึกซ้อม ปรับแก้ จนกระทั่งสามารถถ่ายทอดออกมานเป็นรูปแบบของการแสดงบทบาทที่ได้ดังที่ปรากฏ

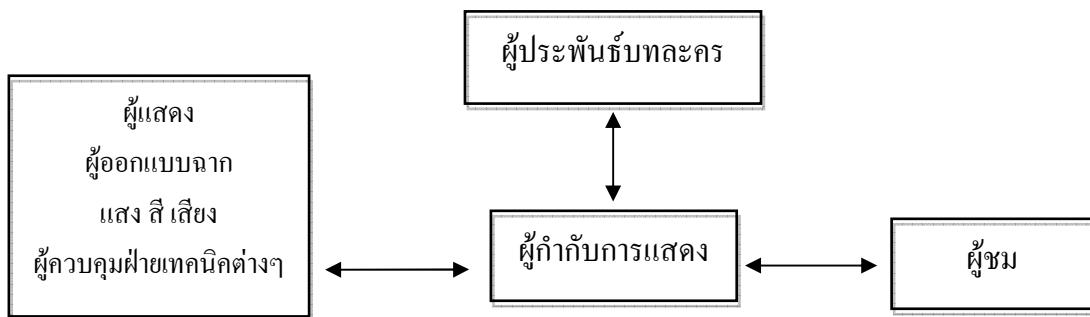
2. บทบาทหน้าที่ของผู้กำกับการแสดง

นักวิชาการได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับบทบาท และหน้าที่ของผู้กำกับการแสดงไว้มากมาย ซึ่งพอจะประมาณได้ ดังนี้

2.1 ບທບາທຂອງຜູ້ກຳກັບກາຮແສດງ

ສະໄສ ພັນຄຸມໂກມລ (2531, ໜ້າ 20) ກລ່ວວ່າ ຜູ້ກຳກັບກາຮແສດງ ດື່ອ “ຜູ້ທີ່ຮັບຜິດຊອບສູງສຸດໃນສາຍານີ້ໄປຢີລປະ ເປັນຈຸດເວີ່ມຕົ້ນແລະສູນຍົງວົມທີ່ໃຫ້ເອກພາບໃນກາຮແສດງອອກທາງຢີລປະນັບຕັ້ງແຕ່ ກາຮແສດງ ກາຮອກແບບ ແລະກາຮນໍາຢີລປະແຂນງຕ່າງໆ ອາທີ ກາຮເຕັ້ນຮະບໍາແລະດັນຕົ້ມາຮມກັນເຂົາຍ່າງໄດ້ສັດສ່ວນ ທຳໄໝໃກດຜລວມຄື່ອ ລະຄຣທີ່ມີຄວາມສົມບູຮົດແລະມີຄຸນຄ່າເໝາະສົມທີ່ຈະເສັນອົດຕ່ອຜູ້ໜົມ”

ມັກນີ້ ວັດນິນ (2546, ໜ້າ 33) ໄດ້ກລ່ວສຶ່ງບທບາທຂອງຜູ້ກຳກັບກາຮແສດງວ່າ “ໃນກາຮສ້າງລະຄຣ ຜູ້ກຳກັບກາຮແສດງເປັນສູນຍົກລາງທີ່ຈະປະປາສະຮ່ວງຜູ້ປະປັນຮັບທະຄຣ ຜູ້ແສດງຜູ້ອອກແບບຈາກ ແສ ສີ ເສີ່ຍັງ ຜູ້ຄວບຄຸມໄໝເທັນນີກຕ່າງໆ ແລະຜູ້ໜົມ” ດັ່ງແສດງຄວາມສົມພັນນີ້ໄດ້ດັ່ງແພນພາພຕ່ອປິບນີ້

ກາພທີ 1.1 ແພນກຸມມີແສດງບທບາທຂອງຜູ້ກຳກັບກາຮແສດງຕ່ອບຸຄລາກຮີ່າຍອື່ນ

ທີ່ມາ: ມັກນີ້ ວັດນິນ, 2546, ໜ້າ 33

ເອົດວິຣີດ ເອ. ໄວିଥ (Edward A. Wright) ໄດ້ກລ່ວສຶ່ງບທບາທຂອງຜູ້ກຳກັບກາຮແສດງໄວ້ວ່າ “ເປັນຜູ້ທີ່ຮັບຜິດຊອບໃນກາຮເລືອກເຟັນ ກາຮຈັດແປງງານ ແລະກາຮວາງໂຄຮງຈານດ້ານຢີລປະຂອງກາຮຈັດແສດງທີ່ໜ້າ ຜູ້ກຳກັບເປັນທີ່ໜ້າ ຜູ້ປະປາສານງານ ຜູ້ໜີ້ທາງ ແລະຜູ້ເຂື່ອມໂຍງສ່ວນປະກອບຕ່າງໆ ຂອງລະຄຣເຂົ້າໄວ້ດ້ວຍກັນ ລະຄຣເຈື່ອງໄດ້ທີ່ຜ່ານຈິນຕາກາຮຂອງຜູ້ກຳກັບ ຈະສະທັອນລັກຊະນະບາງອຍ່າງຂອງຕົວເຂົາອອກມາດ້ວຍ” (ນພມາສ ຕົວກາຍະ, ຜູ້ແປລ, 2525, ໜ້າ 153)

ຫຼິໄມານ ເວຍາກຣນ (2541, ໜ້າ 37) ກລ່ວສຶ່ງບທບາທຂອງຜູ້ກຳກັບກາຮແສດງວ່າຄື່ອ “ບຸຄຄລທີ່ທຳທຳນໍາທີ່ຮັບຜິດຊອບສູງສຸດໃນກາຮຄວບຄຸມກຳທຳນັດແພນງານແລະວາງແນວທາງໃນກາຮພລິຕ ລະຄຣເຈື່ອງນັ້ນໆ ໃຫ້ເປັນປົປາມທີ່ຕົນເອງຕື່ວາມໄວ້”

พฤษท์ ศุภเศรษฐี (2538, หน้า 1) กล่าวว่าบทบาทของผู้กำกับการแสดงคือ ผู้ที่รับผิดชอบต่อการตัดสินใจต่างๆ ของผลงานละครเรื่องนั้น เป็นบุคคลที่ให้รายละเอียดและเลือกองค์ประกอบต่างๆ ของละคร ที่จะมีผลต่อความสำเร็จของละคร

สรุปได้ว่า ผู้กำกับการแสดง คือผู้ที่มีบทบาทสูงที่สุดในสายงานด้านศิลปะ สำหรับการจัดสร้างละครเรื่องหนึ่งๆ ผู้กำกับจะเป็นผู้ควบคุม ดูแลกระบวนการสร้างสรรค์งานทั้งหมดให้ออกมากล้าที่จะต่อสู้กับความคิดและจินตนาการของเขามากที่สุด ทั้งนี้ในการควบคุมการสร้างงานให้สัมฤทธิ์ผลนั้น ผู้กำกับจะต้องประสานงานและทำงานร่วมกันกับบุคลากรฝ่ายต่างๆ ในคณะละคร

2.2 หน้าที่ของผู้กำกับการแสดง

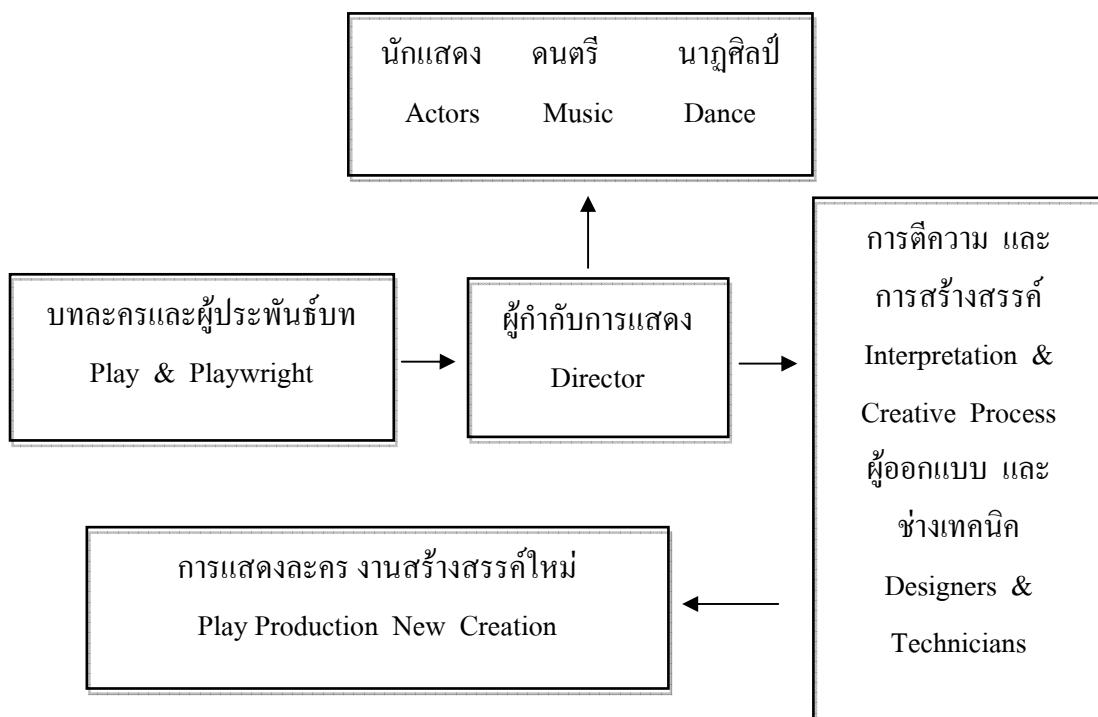
สุดใส พันธุ์มโนมล (2531) กล่าวว่า เนื่องจากละครเป็นศิลปะร่วม ที่รวมศิลปะหลายแขนงเข้าไว้ด้วยกัน ฉะนั้น ผู้กำกับการแสดงจึงมีหน้าที่ควบคุมดูแลพัฒนาการของศิลปะทุกแขนง ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงวันเปิดการแสดง ซึ่งพอกจะประมวลไว้ดังนี้คือ

1. ตีความหมายบทละคร
2. คัดเลือกนักแสดง
3. เลือกผู้ออกแบบ และผู้ร่วมงานฝ่ายต่างๆ
4. ให้คำแนะนำและรับฟังความเห็นโดยปรึกษาหารือกับผู้ออกแบบทุกฝ่าย เพื่อตกลงกันให้เรียบร้อยถึงรูปแบบและแนวทางเสนอละคร ตลอดจนการตีความหมายของเรื่องก่อนลงมือซ้อมละคร
5. กำหนดแผนงานการฝึกซ้อมทุกขั้นตอน
6. ดำเนินการฝึกซ้อม
7. ควบคุมทีมงานการจัดแสดงละคร
8. เป็นผู้ตัดสินใจในปัญหาทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับสายงานฝ่ายศิลปะ
9. รับผิดชอบในผลรวมของละคร และในงานสายศิลปะทุกสาขา

(สุดใส พันธุ์มโนมล, 2531, หน้า 20)

มัทนี รัตนิน (2546, หน้า 33) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหน้าที่ของผู้กำกับการแสดงว่า “ผู้กำกับการแสดงจะถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และอารมณ์ที่ปรากฏในบทละคร เรื่องราว แก่นของเรื่อง ซึ่งผู้ประพันธ์ที่ได้เขียนไว้ในวรรณกรรม 2 มิติอุกมาเป็นภาพเคลื่อนไหว 3 มิติ มีเสียง ชีวิตชีวา และวิญญาณ ให้ผู้ชมได้รับรู้ด้วยประสาทสมัยทั้งห้า”

ละครที่ปรากฏบนเวทีและสิ่งที่ผู้กำกับการแสดงได้นำเสนอออกมายังเป็นผลิตผลศิลปะในรูปแบบใหม่ซึ่งมิใช่บทวรรณกรรม แต่เป็นงานศิลปะอิกขันหนึ่งซึ่งเกิดขึ้นมาจากวรรณกรรมนั้น ในด้านนี้ผู้กำกับการแสดงจึงเป็นศิลปินผู้สร้างด้วยความรู้ความสามารถส่วนตัว โดยประสานกับ ผู้แสดง นักดนตรี นาฏศิลปิน และนักออกแบบ ฯลฯ (มัทนี รัตนิน, 2546, หน้า 34)

ภาพที่ 1.2 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของผู้กำกับการแสดงและบุคลากรฝ่ายอื่นๆ

ที่มา: มัทนี รัตนิน, 2546, หน้า 34

เอ็ดเวิร์ด เอ. ไรท์ (Edward A. Wright) ได้กล่าวถึงหน้าที่รับผิดชอบของผู้กำกับการแสดงว่า เขายืนยันว่า “ผู้กำกับการแสดงที่ดีที่สุดคือผู้ที่รับผิดชอบในการตีความและแสดงออกถึงความเป็นจริง(...)เพื่อจะได้เป็นสื่อนำนำทัศนะของผู้เขียนบทให้ปรากฏออกมายังเวที” (อ้างถึงใน ตั้งกมล ณ ป้อมเพชร, 2550, หน้า 69)

พฤทธิ์ ศุภารช្មสุคิริ (2538) กล่าวถึงหน้าที่ของผู้กำกับการแสดง โดยสรุปได้ดังนี้

1. เป็นผู้ริเริ่มงานการแสดง
2. พัฒนาและประสานสัมพันธ์การทำงานร่วมกับฝ่ายต่างๆ
3. ประเมินความต้องการของบท และสื่อสารกับสมาชิกที่จะสร้างสรรค์งาน
4. ประสานความคิด และข้อเสนอจากฝ่ายต่างๆ

5. ทำงานร่วมกับนักแสดง เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการแสดง
6. ทำงานร่วมกับนักออกแบบ และผู้รับผิดชอบหน้าที่ต่างๆ หลังจาก

ดังกล่าว ณ ปี พ.ศ. ๒๕๕๐, หน้า ๖๘-๗๑ ได้สรุปหน้าที่และจริยธรรมของผู้กำกับการแสดง มีทั้งสิ้น ๓ ประการ ได้แก่

1. ผู้กำกับการแสดงมีความต้องการที่จะสื่อ “สาร” (need to express)
2. มีความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน (collaboration)
3. มีความรับผิดชอบในฐานะศิลปิน

สรุปได้ว่า หน้าที่หลักของผู้กำกับการแสดง ได้แก่ การนำวรรณกรรมมาสร้างเป็น “ชีวิต” บนเวที โดยถ่ายทอดสิ่งที่ตนตีความจากบทละครไปยังนักแสดงและทีมงาน เพื่อสร้างสรรค์ส่วนต่างๆ ของละครให้ได้ตามจินตนาการของผู้กำกับ ดังนั้นผู้กำกับเป็นทั้งศิลปินผู้ตีความ (interpretative artist) และศิลปินผู้สร้างสรรค์ (creative artist) โดยทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางประสานระหว่างผู้ประพันธ์บทละคร ผู้แสดง ผู้ออกแบบจาก แสง สี เสียง ผู้ควบคุมฝ่ายต่างๆ และผู้ชุมนุม

3. คุณสมบัติของผู้กำกับการแสดง

นักวิชาการด้านศิลปะการแสดง ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของการเป็นผู้กำกับการแสดงไว้อย่างหลากหลาย ซึ่งผู้เขียนได้ประมวลมาโดยสังเขป ดังนี้

สด. ไสว พันธุ์มโนมล (2531, หน้า 22-24) กล่าวว่า การที่ผู้หนึ่งผู้ใดจะสามารถเป็นผู้กำกับการแสดงที่ดีได้หรือไม่นั้น ต้องพิสูจน์ด้วยการลงมือทำงานอย่างจริงจังมากกว่าที่จะใช้กฎเกณฑ์หรือทฤษฎีขันไดมาตัดสิน เพราะตามความเป็นจริงแล้ว ไม่มีกฎเกณฑ์ใดๆ ที่จะถือได้ว่าถูกทั้งหมดหรือผิดทั้งหมด และหากจะศึกษาวิธีกำกับการแสดงและคุณสมบัติของผู้กำกับการแสดงที่มีเชิงเสียงของโลกหลายฯ ท่าน จะพบว่าแต่ละคนมีวิธีการที่ไม่ซ้ำแบบกัน และคุณสมบัติของแต่ละคนก็แตกต่างกันด้วย อย่างไรก็ตาม มักจะมีคุณสมบัติบางประการที่ผู้กำกับการแสดงที่ดีมีอยู่คล้ายคลึงกัน ซึ่งพอกจะประมวลได้ดังนี้คือ

1. มีความกระตือรือร้น และสนใจในบทละครที่จะกำกับอย่างจริงจัง ผู้กำกับต้องทำงานการแสดงด้วยใจจริง จึงจะมีแรงดลใจ อารมณ์สร้างสรรค์ และความมานะอดทนที่จะทันฝ่า อุปสรรคต่างๆ จนกว่างานขึ้นนั้นจะสำเร็จลุล่วงไปได้ ฉะนั้นหากไม่มีความสนใจในบทละครนั้นๆ ก็ไม่ควรรับที่จะกำกับเสียตั้งแต่ต้น เพราะจะไม่มีทางเป็นผู้กำกับที่ดีสำหรับละครเรื่องนั้นได้

2. มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะกำกับอย่างละเอียดลออ ผู้กำกับการแสดงที่ดีควรจะอ่านบทละครนั้นอย่างถี่ถ้วนและหลายครั้ง จนสามารถเข้าใจเนื้อหา ความหมาย และจุดเด่นของเรื่องเป็นอย่างดี สามารถตีความหมายของสัญลักษณ์ในเรื่องได้อย่างลึกซึ้ง เพื่อที่จะถ่ายทอดไปยังผู้ชมได้ นอกจากนี้ยังต้องมีความเข้าใจในบทบาทและนิสัยของตัวละครแต่ละตัว รวมถึงได้ค้นคว้าจนสามารถตอบคำถามผู้แสดง ผู้ร่วมงาน และผู้ชมได้ทุกอย่าง

3. มีความเข้าใจในจิตใจของมนุษย์ ละครส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับจิตใจ อารมณ์ ความคิดเห็น การกระทำ และปัญหาต่างๆ ของมนุษย์ ผู้กำกับการแสดงที่ดีควรจะรู้หลักจิตวิทยา และเป็นผู้มีความละเอียดอ่อนพอที่จะเข้าใจอารมณ์อันลึกซึ้งของมนุษย์ในสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ต่างๆ กัน

4. มีความรู้และประสบการณ์ในด้านการกำกับการแสดง และงานด้านต่างๆ เกี่ยวกับการละครเป็นอย่างดี ผู้กำกับการแสดงที่ดี จะต้องมีความรู้และความชำนาญในงานด้านต่างๆ ของละครอย่างพอเพียง จนเรียกได้ว่ารู้งาน ผู้กำกับการแสดงที่ดี ควรจะเคยผ่านงานในด้านการแสดงละครมาแล้วทุกด้าน จึงจะสามารถแนะนำ เข้าใจ และช่วยแก้ไขปัญหาของผู้ร่วมงานในแขนงต่างๆ ได้

5. เป็นคนซ่างสังเกต ครูที่ดีที่สุดของวิชาศิลปะการละครคือชีวิตมนุษย์ ผู้กำกับการแสดงที่ดีจึงควรเป็นคนซ่างสังเกต มีความละเอียดลออ มีนัยน์ตาที่แหลมคม สามารถมองเห็นสิ่งต่างๆ รอบตัวได้อย่างกว้างขวางและลึกซึ้งกว่าคนอื่น และนำสิ่งที่สังเกตเห็นและจดจำไว้จากชีวิตจริง เช่น ลักษณะ ท่าทาง และการแสดงออกของคนในสภาพแวดล้อมต่างๆ มาใช้ในการกำกับการแสดงได้เป็นอย่างดี

6. มีความคิดริเริ่ม จินตนาการและความสามารถในการสร้างสรรค์ ผู้กำกับการแสดงที่ดีต้องไม่ใช้นักลอกแบบ แต่เป็นผู้ที่มีความเป็นตัวของตัวเอง มีความชวนขยายที่จะหาความคิดใหม่ๆ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แต่ในขณะเดียวกันก็ควรจะสนใจผลงานของผู้อื่น ติดตามการเคลื่อนไหวของวงการละครของโลกเพื่อการเรียนรู้ระบบหรือแนวคิดใหม่ๆ อยู่เสมอ ตลอดจนศึกษาค้นคว้าให้รู้แจ่มแจ้งถึงงานด้านศิลปะการละครทั้งเก่าและใหม่มาใช้ในการเลือกเพื่อนำเสนอที่เหมาะสมในปัจจุบัน

7. มีความเป็นผู้นำ และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ในการกำกับละครแต่ละเรื่อง ผู้กำกับการแสดงจะต้องทำงานใกล้ชิดกับคนเป็นจำนวนมาก ฉะนั้นผู้กำกับที่จะทำงานให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ควรจะมีลักษณะเป็นผู้นำที่ดี เป็นแรงดลใจให้กับผู้ร่วมงานทุกคน สามารถทำตัวให้เข้ากับ

ทุกคนได้ รับฟังความเห็นและเข้าใจปัญหาของผู้ร่วมงาน มีความจริงใจ และให้ความยกย่อง สนใจแก่ทุกคนเท่าเทียมกัน เพื่อก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่ผู้ร่วมงาน

8. มีความสามารถในการตัดสินใจ ผู้กำกับการแสดงที่ดีจะต้องมีความเด็ดขาด มั่นใจในความคิดของตนเองอย่างพอเพียง และตัดสินใจเลือกในสิ่งที่เห็นว่าดีที่สุด แต่ก็มิใช่เอาแต่ใจตนเอง ไม่ฟังความเห็นของผู้อื่น หรือใครคนใดก็ตาม ผู้กำกับการแสดงจะต้องใช้เหตุผลรับฟัง และกลั่นกรองข้อหัวงติงติชมของผู้ร่วมงาน พร้อมเสมอที่จะแก้ไขข้อบกพร่อง แต่ในที่สุดแล้ว จะต้องตัดสินใจได้ว่า จะปฏิบัติอย่างไรจึงจะมีผลดีที่สุด

9. ไม่ดูถูกการสนับสนุนของผู้ชุมชน ผู้กำกับการแสดงที่ดีไม่ควรมีความคิดว่า ถ้าทำอะไรดีๆ แล้วคนดูจะไม่เข้าใจ และพยายามดึงมาตรฐานการเสนอละครลงมาโดยข้างว่าเพื่อให้ถูกใจผู้ชุมชน ผู้กำกับการแสดงควรพยายามเสนอละครที่ได้มาตรฐาน มีคุณภาพ เพราะผลงานที่มีคุณค่าในด้านศิลปะจะได้รับการสนับสนุนจากผู้ชุมชนเสมอ นอกเหนือไปนี้ผู้กำกับที่ดีควรจะพยายามมองหาจุดบกพร่องจากการผลงานของตนเอง และไม่ควรท้อถอย

10. มีพรสวรรค์ พรสวรรค์นับเป็นสิ่งสำคัญที่สุด เพราะถ้าไม่มีพรสวรรค์ก็อาจทำได้ไม่ถึงขนาด เช่น ใน การกำกับการแสดงแต่ละครั้ง ผู้กำกับจะต้องสามารถดูรู้ว่าการแสดงตอนไหนมากไปน้อยไปอย่างไร ตอนไหนมีปัญหา และควรแก้ไขทุกอย่าง จังหวะของการแสดงข้าหรือเร็ว ความเข้มข้นของแต่ละฉากเพียงพอหรือไม่แคร์ไหน ทุกสิ่งทุกอย่างกลมกลืนหรือขัดกันอย่างไร สิ่งเหล่านี้นอกจากจะใช้ความรู้แล้วยังต้องมีพรสวรรค์ด้วย อย่างไรก็ตาม พรสวรรค์แม้จะเป็นสิ่งที่ดี ก็เป็นอันตรายถ้าไม่รู้จักใช้และแก้ไขปรับปรุงให้เข้ากับอยู่เสมอ

เสานุช ภูวนิชย์ (2536) ได้บรรยายถึงคุณสมบัติของผู้กำกับการแสดง ไว้ว่า

1. มีความเป็นศิลปิน (artist) กล่าวคือ ในมิติทางอารมณ์ผู้กำกับควรจะเป็นผู้ที่มีความละเอียดอ่อนทางอารมณ์ เข้าถึงความรู้สึกและอารมณ์ของมนุษย์ได้ง่าย มีอารมณ์ร่วมกับเหตุการณ์ต่างๆ ได้ง่าย รวมถึงการมีจินตนาการใหม่อนเด็ก และมีแรงบันดาลใจอยู่ตลอดเวลา ถึงด้วย ส่วนในเรื่องของสมองและสติปัญญา ผู้กำกับควรจะมีความลึกซึ้งในการอ่านและทำความเข้าใจบทละคร มีความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์ มีความคิดสร้างสรรค์ และพร้อมที่จะทดลองสิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ

2. มีความเป็นครู (teacher) กล่าวคือ ผู้กำกับควรจะมีความสามารถในการถ่ายทอดความคิดไปยังนักแสดง รวมถึงมีทักษะในการฝึกหัดคน และเขียนบทในการฝึกซ้อม สามารถมองทะลุเห็นปัญหาของนักแสดงและสามารถหาหนทางในการแก้ไขปัญหาทางการแสดงนั้นๆ ได้

รวมทั้งเป็นผู้ที่มีจิตวิทยา มีหลักความเมตตาในการสื่อสาร และการทำงานร่วมกับนักแสดงและทีมงานทุกคน

3. **มีความเป็นผู้บริหาร (executive)** หมายถึง ผู้กำกับความทักษะในการจัดการกับกระบวนการต่างๆ ใน การฝึกซ้อมและจัดแสดงละครได้ เมื่อกับเป็นผู้บริหารคนหนึ่ง มีภาระวางแผนกล่าวหัวใจ จัดประชุมฝ่ายต่างๆ และมีความสามารถในการปักครองคนได้ มีความเป็นผู้นำทีมได้ดี

ฟรานซิส ฮอดจ์ (Francis Hodge) (อ้างถึงใน พรวนศักดิ์ สุวี, 2541, หน้า 5-6) กล่าวว่า ผู้กำกับการแสดงควรได้รับการฝึก (Training) ขั้นพื้นฐานอย่างถูกต้อง เพื่อให้อย่างน้อยที่สุดผู้กำกับการแสดงจะได้มีความรู้ในสิ่งต่อไปนี้

1. **มีความคุ้นเคย กับลักษณะประเภทของละคร วรรณกรรมการละครที่สำคัญนับจากอดีตจนถึงปัจจุบัน**

2. **มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวการแสดง ประเพณีนิยมของละครนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน**

3. **มีความรู้และผ่านการฝึกฝนขั้นพื้นฐานในงานอันเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับการผลิตละคร** เพื่อที่จะได้รู้จักวัสดุอุปกรณ์ องค์ประกอบต่างๆ ตลอดจนสามารถอธิบายความคิดหรือแม้แต่วิธีการประกอบและเข้าใจถึงขอบเขตความเป็นไปได้ในงานส่วนต่างๆ ของการผลิตละคร

4. **ผ่านการศึกษาวิชาการแสดง รวมทั้งการใช้เสียงและการเคลื่อนไหว ด้วยเหตุที่ “นักแสดง” เปรียบเสมือน “เครื่องมือ” ขั้นสำคัญในการสื่อสารของผู้กำกับการแสดง เช่นจังหวะ เข้าใจ “ธรรมชาติ” ของนักแสดงเป็นอย่างดี ประสบการณ์การฝึกฝนด้านการแสดงที่ผู้กำกับการแสดงเคยผ่านมาจะทำให้เข้าสามารถเข้าใจปัญหาของนักแสดง เช่นจังหวะที่จะไปสู่จุดมุ่งหมายในการแสดงโดยให้คำแนะนำที่เหมาะสมและถูกต้องแก่นักแสดงได้**

ดังกมล ณ ป้อมเพชร (2550, หน้า 68-70) แสดงทัศนะถึงคุณลักษณะของผู้กำกับไว้ว่า

1. **มีความต้องการที่จะสื่อสาร (need to express)** ผู้กำกับการแสดงจะต้องรู้จักและเข้าใจมนุษย์ ต้องอยากรสึกษามนุษย์ อีกทั้งต้องยอมรับความเป็นมนุษย์ในตัวเองและมองเห็นมนุษย์อื่นจริงๆ มองเห็นโลกที่แท้จริง เห็นความจริงของชีวิต เห็นความทุกข์ของมนุษย์ ต้องสนใจมนุษย์อื่นในสุนทรีย์เพื่อร่วมโลกและรักเพื่อนมนุษย์จนต้องการสื่อ “สาร” ที่ผู้กำกับการแสดงเชื่อว่าจะทำให้เข้าเหล่านี้ได้รู้สึกดูดค่าของชีวิตของเข้าได้มากขึ้น

2. มีความสามารถทำงานแบบประสานร่วมกัน (collaboration) ดังที่ໄโจท์กล่าวว่า ผู้กำกับการแสดงเปรียบเหมือนกับวิทยากรของวงดุริยางค์ซิมโฟนี แม้จะไม่ได้ลงมือเล่นเครื่องดนตรีชิ้นใดเลย แต่ก็เป็นผู้เชื่อมโยงผลงานของนักดนตรีและคนเข้ากันเป็นหนึ่งเดียว ดังนั้นผู้กำกับการแสดงจึงเป็นผู้ประสานการทำงานของฝ่ายต่างๆ เข้าด้วยกันด้วยระบบกลยุทธ์มิติ ทำให้ทุกฝ่าย “รู้สึก” และ “เชื่อ” ในเป้าหมายเดียวกันคือความคิดหลักที่ต้องการสื่อสารนั้นเอง

3. มีความรับผิดชอบ (responsibility) จริยธรรมสำคัญอีกประการหนึ่งของผู้กำกับการแสดงในฐานะศิลปิน คือ ต้องมีความรับผิดชอบต่องานที่ตนเองทำ ต่อเพื่อนร่วมงาน ต่อผู้ชม ต่อสังคม และต่อศิลปะเอง

สตีเฟน อาร์เชอร์ (Stephen M. Archer) (อ้างถึงใน พฤทธิ์ ศุภเศรษฐ์, 2538, หน้า 3-5) กล่าวถึงลักษณะของผู้กำกับการแสดง ไว้ว่าดังนี้

1. เป็นผู้ประวัตนาเต่ความเป็นเดิศ
2. เป็นผู้มีลักษณะความเป็นผู้นำ
3. เป็นบุคคลที่เข้าใจในธรรมชาติมนุษย์
4. เป็นผู้มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
5. มีทักษะและความชำนาญในการกำกับการแสดง
6. ผ่านการฝึกอบรมอย่างเป็นทางการมาก่อน

เคนเนธ เอ็ม คามeron และแพททิ พี กิลเลสปี (อ้างถึงใน สามมิติ สุขบรรจง, 2544, หน้า 7) ได้ให้ข้อสังเกตไว้ว่าถึงการกำกับการแสดงที่ดี สรุปได้ดังนี้

1. การกำกับการแสดงที่ดีนั้นจะต้องเห็นได้ว่างงานที่ผลิตออกมามีความสอดคล้องและมีความน่าตื่นเต้น แสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้กำกับการแสดงที่จะจัดการกับปัญหาเหล่านั้น
2. เราจะเห็นการกำกับการแสดงที่ดีได้ทั้งหมดจากการทำงานของนักแสดง ถ้านักแสดงสามารถแสดงได้อย่างยอดเยี่ยม และสอดคล้องกับงานทุกส่วนของการผลิตละคร นั่นก็ถือว่าผู้กำกับการแสดงทำงานได้ดี แต่ถ้านักแสดงแสดงอย่างไม่สอดคล้อง หรือแสดงอย่างไม่มีแรงจูงใจ นั่นก็แสดงให้เห็นถึงการกำกับแสดงที่แย่
3. การกำกับการแสดงที่ดีนั้นจะสร้างสรรค์ภาพและการเคลื่อนไหวที่เต็มไปด้วยพลัง
4. การกำกับการแสดงที่ดีจะให้จังหวะในการแสดง แต่ไม่ใช่ให้จังหวะที่ไร้อารมณ์อย่างหุ่นยนต์
5. การกำกับการแสดงที่ดีจะต้องประสานองค์ประกอบทุกส่วนมารวมกัน

รสิกา สวนสม (2550) กล่าวว่า การทำงานเป็นผู้กำกับละคร จำเป็นต้องใช้กระบวนการคิดหลากหลายรูปแบบ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำมาซึ่งความคิดอันสร้างสรรค์และหลักแหลม อีกทั้งเหมาะสมที่จะใช้งานได้ในสถานการณ์จริง มีดังนี้

1. การคิดเชิงวิเคราะห์ หมายถึง การคิดแยกส่วน แยกองค์ประกอบ
 2. การคิดเชิงสังเคราะห์ หมายถึง การสร้างสิ่งหนึ่งสิ่งใดขึ้นจากองค์ประกอบต่างๆ
 3. การคิดเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การคิดในสิ่งที่แปลกใหม่ น่าสนใจ
 4. การคิดเชิงเบรียงเทียบ เป็นการคิดที่มีการพิจารณาอย่างรอบคอบ ว่าสิ่งไหนดี-ไม่ดี
 5. การคิดเชื่อมโยง หมายถึง การคิดต่อจากสิ่งหนึ่งไปยังอีksิ่งหนึ่งซึ่งมีความต่อเนื่อง
- เมื่อจำเป็นต้องเหมือนกัน อาจมีความแตกต่างกันก็ได้
6. การจินตนาการ เป็นการคิดที่ไม่มีที่สิ้นสุด หลากหลาย แตกต่างกันไป
 7. การตีความ หมายถึง การรับร่วมความคิดทุกอย่างได้วยกัน
- กล่าวโดยสรุปถึงการให้นิยามของการกำกับการแสดงได้ว่า ผู้กำกับการแสดงที่ดีควรจะ ทำความเข้าใจและเข้าถึงละครเรื่องที่จะกำกับการแสดงให้ถ่องแท้ ผู้กำกับการแสดงที่ดีจะต้องนำ นักแสดงไปสู่โลกของการผลิตงานที่สมบูรณ์แบบในขณะที่ผู้กำกับการแสดงที่ไม่ดีจะไม่อาจเข้าใจ ละคร และมักจะตั้งคำถามเพื่อให้ได้รายละเอียดที่ไม่เกี่ยวข้อง รวมทั้งไม่สามารถฝึกฝนนักแสดง ได้ หรืออาจจะฝึกฝนนักแสดงไปในลักษณะที่ไม่สมบูรณ์หรือไม่ก่อภัยให้นักแสดงทำท่าทาง หรือ เคลื่อนไหวไปอย่างไร้ความณ์หรือเหมือนหุ่นยนต์ นอกจากนี้ผู้กำกับการแสดงที่ไม่ดีจะไม่ยอม พัฒนาความคิดและปล่อยให้องค์ประกอบต่างๆ ไม่สามารถที่จะรวมกันได้ (เคนเนธ เอ็ม คาม รอน และแพททิ พี กิลเลสปี, อ้างถึงใน สามมิติ สุขบรรจง, 2544, หน้า 7)

4. ประวัติความเป็นมาของ การกำกับการแสดงและผู้กำกับการแสดง

สามมิติ สุขบรรจง (2544, หน้า 11-20) ได้กล่าวถึงพัฒนาการของผู้กำกับการแสดงของ โลกตะวันตกไว้ว่า นักวิชาการตะครบบางท่านเชื่อว่า ขั้นตอนของการพัฒนาของ “ผู้กำกับการแสดง” ตั้งแต่ต้นจนกระทั่งปัจจุบันอาจแบ่งได้เป็นช่วงๆ คือ

ช่วงที่ 1	ผู้กำกับการแสดงที่สมรู้ (The Teacher – Directors)
ช่วงที่ 2	ผู้กำกับการแสดงที่เป็นผู้จัดการคณะ(The Actor – Manager Directors)
ช่วงที่ 3	ผู้กำกับการแสดงแนวสมจริง (The Realistic Directors)
ช่วงที่ 4	ผู้กำกับการแสดงซึ่งให้ความสำคัญกับสไตร์ในการสร้างละคร
(The Stylizing Directors)

ช่วงที่ 5

ผู้กำกับการแสดงร่วมสมัย (The Contemporary Directors)

ช่วงที่ 1 ผู้กำกับการแสดงที่เสมือนครู (The Teacher – Directors)

ในยุคกรีกโบราณ การแสดงละครจัดขึ้นในช่วงเวลาอันจำกัดระหว่างงานเฉลิมฉลอง นักเขียนบททำหน้าที่ควบคุมการซ้อมของนักแสดงและกลุ่มนักร้องคอรัสเพื่อให้การแสดงละครเป็นไปตามที่เข้าต้องการ โดยรัฐจะมอบหมายให้ผู้อำนวยการสร้าง (choragus) ซึ่งเป็นอาสาสมัครรับผิดชอบในการจัดหาทุนสำหรับดำเนินการผลิตการแสดง ซึ่งอาสาสมัครเหล่านั้นก็มักจะเป็นนักเขียนบทละครด้วย เรื่องที่แสดงก็มักนำมาราจากเทวตำนานโบราณ ขับในการแสดงก็กำหนดไว้ชัดเจน ตลอดจนผู้ชมก็คาดหวังจะเห็นสิ่งที่ตนเคยเห็นอยู่แล้ว ภาระงานของนักเขียนบทจะรวมทั้งการฝึกนักแสดง และนักเต้น นักร้องประสานเสียงด้วย (...) สิ่งเหล่านี้เป็นกรอบที่จำกัดของเขตการทำงานของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้กำกับการแสดง โคเอน (Cohen) เชื่อว่าในยุคแรกเริ่มของการละครและช่วงเวลาระยะหนึ่ง การกำกับการแสดงถูกมองว่าเป็นรูปแบบงานของการสอนในสมัยกรีกเรียกผู้กำกับการแสดงว่า didaskilos ซึ่งหมายถึง ครู

นอกจากนี้ บทบาทของผู้กำกับการแสดงที่เปรียบเสมือนครู ยังปรากฏขัดเจนในยุคกลาง ซึ่งละครอยู่ภายใต้การดูแลของโบส์ต์ จากนั้นมีความละครบดูแลและเริ่มนำไปแสดงนอกโบส์ต์ ทว่าพากษาจะมีลักษณะเฉพาะเช่นหัวหน้าการจัดการค่ายควบคุมดูแลให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างเรียบง่ายราบรื่น ยังไม่ปรากฏลักษณะของการใช้ความรู้เชิงศิลปะของผู้จัดการเหล่านี้ ในยุคกลาง คำเรียกผู้กำกับการแสดงในภาษาต่างๆ ของยุโรปจะมีความหมายตามคำศัพท์ที่ว่า “master” หรือ ครู เช่นกัน... ทั้งนี้ เพราะผู้กำกับการแสดงในยุคดั้นๆ ถูกกำหนดให้ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้และเทคนิคการแสดงตามชนบทการแสดงที่ถูกต้องต่อหนักแสดง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีคุณลักษณะที่สามารถจะ “สอน” หรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับบทที่ตนเขียนได้กิ่วผู้อื่น

ช่วงที่ 2 ผู้กำกับการแสดงที่เป็นผู้จัดการคน (The Actor- Manager Directors)

ชาวปลายคริสตศตวรรษที่ 16 คณะกรรมการได้รับการสนับสนุนจากราชสำนักหรือบรรดาขุนนาง การแสดงละครก็จะแสดงกันภายในโรงละครราواร์ คณะกรรมการเหล่านั้นจะอยู่ภายใต้การนำ หรือดูแลของตัวละครสำคัญจึงเกิดเป็นลักษณะของ “actor-manager” หรือนักแสดงผู้เป็นผู้จัดการคนขึ้น และเป็นรูปแบบที่ปรากฏในวงการละครไปทั่วทั้งยุโรป

จบจนกระทั่งศตวรรษที่ 19 นักแสดงที่เป็นผู้จัดการคนจะมีชื่อเสียงและเป็นนักเขียนบทด้วยก็ได้แก่ โมลีเยร์ นักประพันธ์ของฝรั่งเศส ในขณะที่อังกฤษมีเบอร์เบจ (Jame Burbage) garwick (David Garick) คีน (Charles Kean) และเօร์วิง (Henry Irving) ในอเมริกา

เอดวิน ฟอร์เรส (Edwin Forrest) บูธ (Enwin Booth) เป็นต้น นักแสดงผู้เป็นผู้จัดการคณะเหล่านี้ เริ่มแสดงบทบาทหน้าที่ใกล้เคียงคล้ายคลึงกับบทบาทหน้าที่ของผู้กำกับการแสดงในสมัยใหม่มากขึ้น แต่ทว่าในขณะที่ผู้จัดการคณะละครเหล่านี้ได้เจอกับรายละเอียดต่างๆ ของงานละคร และภาพรวมของละครมากขึ้นกว่าเดิมนั้น พากษา ก็ยังคงเป็นนักแสดงและมองภาพรวมของละครในมุมมองแบบที่พากษาแสดงอยู่นั้นเอง

ผู้กำกับการแสดงที่เป็นผู้จัดการคณะนี้ มีอิทธิพลสูงสุดระหว่างยุค維托เรียน จบจนศตวรรษที่ 18 และ 19 ทั้งนี้ก็เป็นไปเพื่อตอบสนองต่อสิ่งต่างๆ ในยุคนั้น อาทิ วิทยาศาสตร์ วิธีการค้นหาความจริงทางวิทยาศาสตร์ การศึกษาวิจัยทางมนุษยวิทยา (...) ความต้องการของยุคซึ่งนำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการกำกับการแสดงงานละคร ผู้ซึ่งทั้งหลายในช่วงเวลานั้นต้องการดูละครที่ประณีตถูกแบบแผน ขณะที่ผู้ประพันธ์ไม่สามารถจะกำกับละครที่ตนเขียนได้ อีกทั้งคนต้องการเห็นความถูกต้องตามความเป็นจริงในงานละครมากขึ้น ทำให้ต้องการวิจัยสืบค้นข้อมูลการจัดทำระบบการประสานสัมพันธ์หรือโดยสรุปก็เริ่มต้องการผู้กำกับการแสดงมากขึ้น

ช่วงที่ 3 ผู้กำกับการแสดงแนวสมจริง (The Realistic Directors)

ระยะที่สองของการพัฒนาการกำกับการแสดง เริ่มต้นในราชปีศตวรรษที่ 19 อันเป็นผลน้ำมายังกลุ่มผู้นำในการกำกับการแสดงผู้ซึ่งหันกลับไปศึกษาถึงขบวนการสร้างงานละครแบบเก่าและพยายามหาวิธีการต่างๆ ที่จะนำเสนอละครให้มีลักษณะเหมือนชีวิตจริงมากขึ้น วิลสัน (Wilson) กล่าวว่า

ถึงแม้ว่าคำว่า ผู้กำกับการแสดง ยังไม่มีการใช้ในวงการจุบันกราฟทั้งปลายศตวรรษที่ 19 การปรากฏตัวของผู้กำกับการแสดงในฐานะผู้สร้างสรรค์งานนั้นดูจะมีส่วนเกี่ยวพันกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมช่วงศตวรรษที่ 19 ประการแรกมีกลุ่มความคิดที่ส่งผลกระทบต่อการแบ่งกลุ่มของศาสนา สังคม และการเมือง ซึ่งเป็นผลมาจากการความคิดของฟรอยด์ (Freud) ดาร์วิน (Darwin) และมาრ์ค (Marx) ประการที่สอง ความก้าวหน้าของระบบสื่อสารอาทิ เกิดมีโทรเลข โทรศัพท์ การถ่ายภาพ ภาพพิมพ์ และโทรศัพท์ ตลอดจนสังคมเริ่มดำเนินถึงลักษณะแตกต่างมากขึ้น ส่งผลให้แต่ละชุมชน แต่ละสังคมเริ่มดำเนินถึงลักษณะแตกต่างมากขึ้น

ขั้นแรกของศิลปะการกำกับการแสดงเริ่มต้นในศตวรรษที่ 18 โดย David Garrick และ Johann Wolfgang von Goethe ในช่วงศตวรรษที่ 19 นับเป็นช่วงการพัฒนาด้านศิลปะการกำกับการแสดง ช่วงถัดมา ในช่วงนี้เป็นช่วงที่พัฒนางานกำกับการแสดงโดยบรดานักแสดงผู้เป็นผู้จัดการ (actor-manager) และนักเขียนที่เป็นผู้จัดการ (playwright – manager) รวมทั้งผู้ที่ทำ

หน้าที่เป็นผู้กำกับการแสดงจริงๆ สองคนแรก คือ วากเนอร์ (Richard Wagner) และดู๊กแห่งแซ็ค ไม่นนิงเกน (Duke of Saxe - Meiningen)

เป้าหมายของการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 19 ของบรรดาหัวหน้าคณะกรรมการฯ คือ “นักแสดงผู้จัดการ” หรือ “นักเขียนที่เป็นผู้จัดการ” เหล่านั้นก็คือ การพยายามสร้างภาพรวมของ ละครบนเวทีให้มีเอกภาพ โดยอาศัยการซ้อมการแสดงมากขึ้นและการใส่ใจในรายละเอียดต่างๆ ของงานที่ผลิต บรรดาหัวหน้าทีมละครเหล่านี้ จะทดลองใช้ข้อมูลความถูกต้องตามประวัติศาสตร์ กับงานจากเครื่องแต่งกายของตัวละครรวมทั้งการคาดหวังถึงการแสดงที่ดูสมจริงมากขึ้น

นักแสดงผู้จัดการ (actor – manager) ในสมัยศตวรรษที่ 19 จะเป็นผู้รับผิดชอบการเลือก บทละคร คัดเลือกตัวนักแสดง ควบคุมดูแลการฝึกซ้อมการแสดง รวมทั้งการทำางร่วมกับคน เขียนบท การเลือกเครื่องแต่งกาย ตลอดจนงบประมาณหรือการเงิน นักแสดงผู้จัดการเหล่านั้น ปกติจะได้แก่ ดาวประจักษ์และครั้นเอง บรรดา_nักแสดงผู้จัดการจำนวนมากจะมุ่งความ สนใจและเอาใจใส่ในเรื่องการสร้างสรรค์เวที คิดค้นสิ่งใหม่ในการสร้างทัศนองค์ประกอบ รวมทั้ง การฝึกซ้อมอย่างหนักและการทดลองจัดวางรูปแบบการวางแผนการเคลื่อนไหวของนักแสดง ในลักษณะต่างๆ

นักแสดงเป็นจุดเริ่มต้นของความพยายามดึงการละครไปสู่ความสมจริง นักแสดง ผู้จัดการที่พยายามทดลองเรื่องของ blocking หรือการจัดวางตำแหน่งการเคลื่อนไหวของนักแสดง “แสดง” มากกว่าการเคลื่อนไหวทำท่าทางต่างๆ อย่างปราศจากชีวิตชีวา นอกจากแม็คเรดีแล้ว ก็ ยังมีมาดามเวสทริส (Madame Vestris) ซึ่งดูแลโรงละคร Olympic Theatre ช่วงระหว่างปี 1831 – 1838 ในประเทศอเมริกา ก็ได้แก่ อีดวิน บูธ (Edwin Booth) ซึ่งดูแลจัดการผลิตละครในหลาย โรงในกรุงนิวยอร์ก รวมทั้งนักเขียนบทละครผู้จัดการชาวฝรั่งเศสอย่างปีเซเรกูร์ (Pixerecourt) วิคเตอร์ ชิวโก (Victor Hugo) และนักเขียนบทละครชาวอเมริกันอย่างเดลี

ดู๊กแห่งแซ็ค ไม่นนิงเกน นับเป็นผู้กำกับการแสดงในนัยของผู้กำกับการแสดง สมัยใหม่คนแรก เขายิ่งจากการเป็นที่ปรึกษาการละครในราชสำนัก การควบคุมการผลิตละคร ของเขามีการจัดวางแผนงานการกำกับละครที่เขาร่าง เขายังทำภาระร่วงของชากรและ เครื่องแต่งกายสำหรับละครแต่ละเรื่องด้วย เขายังหน้าที่ให้ราโนในคณะของเขารือ Ludwieg Chronegk รับผิดชอบการจัดการในแต่ละวัน และเขาให้ภาระคนที่ 3 ของเขารือ Ellen Franz รับผิดชอบดูแลจัดการเรื่องฝ่ายศิลป์ ตลอดจนกำหนดบทบาทให้มีผู้หน้าที่เลือกบทละครและ เป็น vocal coach แก่นักแสดงตัวราย

ผลงานละครของคณะไม่นินเงนจะเต็มไปด้วยความตระการตาเพื่อสร้างภาพลวงที่มหัศจรรย์ของจาก เขายืนยันว่าต้องให้ความสำคัญกับความถูกต้องกับข้อมูลทางประวัติศาสตร์ เขาจึงใช้จ่ายงบประมาณจำนวนมากกับค่าผ้าค่าวัสดุต่างๆ ที่เห็นว่าจะจำลองภาพของประวัติศาสตร์มาไว้บนเวทีแสดงได้ เขาตกแต่งเวทีแสดงด้วยพรอม บันได แม่เต๊ปม์ตัน แม่ต่างๆ เพื่อสร้างภาพลวงของจากให้จิตวิญญาณ การ จากบนเวทีที่จัดแสดงให้เป็นที่เลื่องลือ และมีชื่อเสียงมากในช่วงปี 1874-1890 จากการทำงานของเขานี้เองเขาจึงได้รับการยกย่องว่าเป็น ผู้กำกับการแสดงคนแรก ของการกำกับการแสดงสมัยใหม่ เขายังคงผลงานละครของเชคสเปียร์ และละครโรมานติก จำนวนมาก และยังสามารถจัดการระบบงานฝ่ายต่างๆ ในงานละครได้อย่างดี เขายังคงนักแสดงของเขากับจากและเครื่องแต่งกายเป็นระยะเวลานานพอสมควร อีกทั้งยังปฏิเสธที่จะเปิดแสดงจนกว่าเขาจะแน่ใจว่าองค์ประกอบทุกๆ ส่วนเป็นเอกภาพดีแล้ว อิทธิพลของเขางอกออกต่อผู้กำกับการแสดงแนวสัจจนิยมในยุคต่อมา

จอร์จที่สอง (George II) ดยุคแห่ง Saxe-Meiningen นับเป็นคนแรกของสายเลือดใหม่นักวิชาการส่วนใหญ่จึงจัดให้เข้าเป็นผู้กำกับการแสดงสมัยใหม่คนแรก เขายังนำเสนอelan ละคร จำนวนมาก ซึ่งเป็นการนำเอาบทละครคลาสิคเก่ามาพื้นฟูใหม่ คณะละครของจอร์จที่ 2 แสดงทั่วทั้งยุโรปช่วงระหว่างปี 1870 ถึง 1880 ละครของเขาระบุความประทับใจแก่ผู้ชมอย่างมาก งานละครของเขาระบุทั้งการประสานการทำงานของงานแสดงมากกว่าจะเน้นที่ความเด่นของดาว “นักแสดงของเขามุ่งเน้นที่จะฝึกซ้อมเพื่อที่จะพัฒนาลักษณะเฉพาะของปัจเจก อีกทั้งพยายามสร้างภาพตัวละครที่ตนสมบทบาทอยู่ให้สมจริงมากขึ้น... โดยภาพรวมแล้วสุนทรียะของละครไม่นินเงนได้รับการกล่าวขานไปทั่วโลกว่า ละครของเขาระบุความประทับใจแก่ผู้ชมอย่างมาก งานละครของเขามุ่งเน้นที่จะฝึกซ้อมเพื่อที่จะต้องจัดระบบและฝึกซ้อมการแสดงรวมทั้งดูผลงานโดยรวมของคณะเพื่อภาพที่จะนำเสนอันเป็นภูมิภาคตัวขึ้นอย่างชัดเจน”

ในปี ค.ศ.1887 อองเดร อองตวน (Andre Antoine) เริ่มต้นกระเส�行การเคลื่อนไหวการสร้างงานแนวสัจจนิยมในกรุงปารีส ขณะที่ค่อนสแตนดิน สถานีสลาฟสกี (Konstantin Stanislavski) ก็เริ่มงานเฉลิมฉลองโรงละครมอสโคว์ (Moscow Art Theatre) ในปี ค.ศ.1898 ในระยะแรกของ การเริ่มทำงานละคร ผู้กำกับการแสดงทั้งสองนี้ก็ยังคงเป็นมือสมัครเล่น เช่นกันทั้งคู่ เริ่มต้นที่จะพัฒนาเทคนิคใหม่ๆ ในการแสดง และการโค้ชนักแสดง โดยอาศัยรากฐานความคิดของดยุคจอร์จที่ 2 เป็นหลัก ผู้กำกับการแสดงทั้งสองได้สร้างทฤษฎีและทำงานอย่างจริงจังในการจัดระบบของ

คณะกรรมการศึกษาแก่ผู้ชุมพลอดุจนสร้างสรรค์สุนทรียะแห่งงานละคร (...) อุดมคติและความตั้งใจอย่างมุ่งมั่นของพากษาส่งผลให้เกิดการแพร่ขยายบทบาทผู้กำกับการแสดงแสดงในงานผลิตละครอย่างยิ่ง

นอกจากองค์รวมและสถาณิสตาฟสกี้แล้ว ก็ยังมีผู้กำกับการแสดงกลุ่มนักเปิดอีกหลายคนอาทิ บาร์เกอร์ (Harley Granville Barker) ชาวอังกฤษ เบลากโซ (David Belasco) ชาวอเมริกาและ บร้าห์ม (Otto Brahm) ชาวเยอรมัน พากษาที่ได้เพียงแค่พัฒนางานละครแนวสัจจินิยมและธรรมชาติเท่านั้น หากแต่ยังมุ่งให้งานละครให้ความสำคัญกับการตีความบทโดยคำนึงถึงหลักทางจิตวิทยาเท่าที่จะเป็นไปได้ด้วย เมื่อจิตวิทยาของปัจจุบันเริ่มมีความสำคัญต่อการวิเคราะห์บทและการแสดง ผู้กำกับการแสดงเริ่มต้องทำหน้าที่มากกว่าที่จะเป็นครูผู้สอน หรือจัดการบริหารงานละคร ทว่าเขากำลังต้องเป็นผู้วิเคราะห์ เป็นจิตเวช และเป็นผู้วิเศษ หน้าที่ในการสร้างสรรค์งานละครดูจะมีความสำคัญมากยิ่งขึ้นด้วย

ช่วงที่ 4 ผู้กำกับการแสดงซึ่งให้ความสำคัญกับสไตล์ในการสร้างละคร (The Stylizing Directors)

ช่วงนี้เป็นช่วงที่เกิดกลุ่มผู้กำกับการแสดงที่ร่วมแนวการต่อต้านความสมจริง ผู้กำกับการแสดงแสดงกลุ่มนี้จะเข้าร่วมงานกับกลุ่มผู้เขียนบทละครที่ต่อต้านความสมจริง เป็นกลุ่มละครสมัยใหม่เน้นสไตล์ของละครเป็นสำคัญ ผู้กำกับการแสดงกลุ่มนี้เน้นสไตล์ในการนำเสนอละครจะมีได้ยึดติดกับกฎเกณฑ์ของความสมจริง และพฤติกรรมที่เป็นจริงของตัวละคร ทว่าเป้าหมายในการนำเสนองานละครคือการสร้างสรรค์งานแสดงที่มีความเป็นละครสดใส่งดงามและน่าตื่นเต้น อีกทั้งยังนำผู้ร่วมสร้างงานละครของเข้าไปสู่วิธีการทดลองค้นหาวิธีการนำเสนองานละครบริสุทธิ์ (pure theatre) และจินตนาการทางละครแบบบริสุทธิ์มากกว่า

ฟอร์ท (Paul Fort) ถือว่าเป็นหนึ่งในกลุ่มผู้กำกับการแสดงแรกๆ ในช่วงนี้ เขานำเสนอการแสดงละครของเข้าในปารีสในปี ค.ศ. 1890 งานของเขายังคงต่อต้านงานแสดงของกองกลางโดยเฉพาะ เช่นเดียวกับเมเยอร์ไฮลด์ (Vsevolod Meyerhold) ศิษย์ของสถาณิสตาฟสกี้ เริ่มเสนอการแสดงละครของเขากลายให้ชื่อว่า "Biomechanical Constructivism" ในมосโคว์ ต่อสู้กับงานละครของครูของเขากล่าวไว้ว่า การแสดงควรเคลื่อนไหวในกลุ่มกำกับการแสดงโดยเน้นสไตล์ในการนำเสนอละคร ส่งผลให้เกิดการแนะนำการใช้การขับลำนำและสัญลักษณ์ การแสดงออกเชิงนามธรรมในงานออกแบบ หรือการให้ความสำคัญกับความเป็นละคร ตลอดจนวิธีการแสดงแบบต่างๆ ซึ่งยังคงใช้กันจนปัจจุบัน บางทีสิ่งที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อสถานภาพของผู้กำกับการแสดงอาจมีใช้ตัวของผู้กำกับการแสดงเอง หากแต่เป็นเพรวนักออกแบบและนักทฤษฎีเช่น เกรก (Edward Gordon Craig)...

เข้าชื่อว่า การปฏิรูปงานละครนั้น องค์ประกอบทางศิลปะส่วนต่างๆ ของละครไม่ว่าจะเป็นการแสดง ฉาก เครื่องแต่งกาย แสง การร้องเพลง การเต้นรำ ฯลฯ ล้วนต้องอยู่ภายใต้การควบคุมและจัดการโดยผู้กำกับการแสดงทั้งสิ้น ในปี ค.ศ.1904 เกรกได้รับเชิญไปเยี่ยมชมเข้าได้ตีพิมพ์หนังสือชื่อ The Art of the Theatre เข้าต้องการให้งานละครอิสระจากทุกสิ่งทุกอย่าง ไม่ว่าจะกฎของความสมจริงแบบสัจจ尼ยม วรรณกรรม หรือแม้นักแสดง ทว่าควรเป็นลักษณะการสร้างความมีเอกภาพของงานศิลปะ ด้วยแสงไฟ และทศนองค์ประกอบมากกว่า นิตยสารของเขาริชีย์ The Mask (1908-1928) นឹอิทธิพลต่อกลุ่มละครก้าวหน้าอย่างมาก

อย่างไรก็ได้ ผู้กำกับการแสดงในช่วงนี้มักจะทำหน้าที่ของผู้กำกับการแสดงและนำเสนองานความคิดความเห็นของการสร้างสรรค์งานละครตามปรัชญาความเห็นของศิลปะกลุ่มต่างๆ กระแสความคิดเหล่านี้เกิดขึ้น ช่วงปลายคริสตศตวรรษที่ 19 จบจนกระทั่งครึ่งศตวรรษแรกของคริสตศตวรรษที่ 20 ดังปรากฏกลุ่มละครต่างๆ มากมาย อาทิ กลุ่มสัญลักษณ์นิยม (Symbolism) อีกสเปรสชันนิสม์ (Expressionism) ละครอีพิก (Epic Theatre) ละครแบบเสิร์ด (Theatre of The Absurd) เป็นต้น

ช่วงที่ 5 ผู้กำกับการแสดงร่วมสมัย (The Contemporary Directors)

ช่วงนี้นับเป็นช่วงยุคของผู้กำกับการแสดง (Age of Director) เป็นช่วงซึ่งบทบาทหน้าที่ของผู้กำกับการแสดงซัดเจน ในงานผลิตการละครเป็นส่วนของงานศิลปะแห่งการประสานบท งานออกแบบการแสดงเข้าเป็นหนึ่งเดียวกัน ตลอดจนมีลักษณะสุนทรียอันน่าจดจำ “ปัจจุบันโลกของกาลสื่อสารและการคมนาคมพัฒนาขึ้นอย่างมาก... บทบาทของผู้กำกับการแสดงเปลี่ยนจากลักษณะของการสอนให้นักแสดงกระทำในสิ่งที่เหมาะสม มาเป็นสร้างสรรค์ความมหัศจรรย์อันเกิดจากการกระตุ้นเร้าของบท อีกทั้งความคิดของงานละครปัจจุบันเชื่อว่าไม่มีปัญหาใดที่สามารถตอบได้ทันที ไม่มีสโตร์โดยเฉพาะ อีกทั้งยังไม่มีการตีความของผู้ใดที่จะเป็นข้อสรุป... ในงานละครผู้กำกับการแสดงมือิสระในอันที่จะเพชิญกับความเป็นได้อันนี้เรียกชื่อ “ระบบชีวิต” ขณะที่วิลสัน (Wilson, 1985) เชื่อว่าสาเหตุที่ส่งผลให้ผู้กำกับการแสดงมีบทบาทของผู้สร้างสรรค์คนหนึ่งในคณะผู้ผลิตงานละครก็อาจเป็นเพราะปรากฏการณ์ในสังคมสองประการ ได้แก่ ลักษณะความคิดของฟรอยด์ ดาวินและมาრกซ์ อันมีผลต่อสังคม ศาสนา และการเมือง และการเติบโตของระบบสื่อสารมวลชนอย่างไรก็ได้ในช่วงร่วมสมัยนี้ผู้กำกับการแสดงจะแสดงบทบาทในงานเพื่อความบันเทิงสู่รูปแบบได้แก่ ละครเวที ภาพยนตร์ วิทยุ และโทรทัศน์... ผู้กำกับการแสดงภาพยนตร์ในยุคแรกๆ ยังไม่คุ้นชินกับสื่อใหม่ที่พวกเขารажาน พากษาจึงอาศัยเทคนิคการทำกับการแสดงของละครเวที โดยตั้งกล้องไว้คงที่ในตำแหน่งมุ่งมองของผู้ดูละครเวที การเคลื่อนไหวของนักแสดงก็มักจะเคลื่อนไหว

เหมือนอยู่บนเวที ท่าทางและการแต่งหน้าของนักแสดงก็เป็นลักษณะของละครเวทีมากกว่าจะเป็นท่าทางและการแต่งหน้าที่เหมาะสมกับงานภาพยนตร์ อย่างไรก็ตามผู้กำกับการแสดงในเวลาต่อมาที่มีความคิดวิเริ่มใหม่ก็ทดลองและสร้างรูปแบบงานการสร้างงานใหม่อันเป็นภาษาภาพยนตร์มากขึ้น ไม่ใช่จะเป็นพอร์ตเตอร์ (Edwin Porter) กริฟฟิท (D.W.Griffith) โซนเซนส์ไตน์ (Sergei Eisenstein) และคนอื่นๆ เริ่มเคลื่อนกล้องในลักษณะต่างๆ เพื่อให้เกิดนาฏกรรมที่เป็นละครมากขึ้น พากษาทำให้ภาพยนตร์เป็นรูปแบบศิลปะที่มีลักษณะเฉพาะตัวควบคู่ไปกับจิตวิญญาณ... เมื่อโทรศัพท์เกิดขึ้นในปลายศตวรรษของปี 1940 สื่อประภานี้ต้องการผู้กำกับการแสดงอีกจำนวนหนึ่ง มีผู้กำกับการแสดงจำนวนไม่น้อยมาจากการวิทยุซึ่งเกิดมาก่อนหน้าและงานของพากษา ก็จำกัดอยู่กับการสร้างภาพด้วยเสียง พากษาจึงยึดเทคนิคของงานภาพยนตร์มาใช้... และพัฒนาต่อมาจนกระหึ่มไปทั่วโลก...

5. ขั้นตอนการทำละคร

สิ่งที่ผู้กำกับการแสดงจำเป็นต้องรู้ก่อนจะทำการกำกับการแสดง คือขั้นตอนการทำละคร ซึ่งชุดไว้ตาม เศษยาภรณ์ (2541, หน้า 1-14) ได้แสดงรายละเอียดขั้นตอนการทำละครไว้ ทั้งสิ้น 12 ขั้นตอน ดังนี้

5.1 การฟอร์มงานหรือการเตรียมงานของฝ่ายผู้อำนวยการแสดงหรือผู้อำนวยการสร้าง โดยรวมทุนและฟอร์มกลุ่มน้ายทุนและผู้ทรงคุณวุฒิผู้มีความรอบรู้ในเรื่องการผลิตละครขึ้น เพื่อแนวทางและวางแผนเป้าหมายในการผลิต ตลอดจนเพื่อนหาตัวบุคคลที่มีความสามารถสาขาต่างๆ ที่เหมาะสมให้มารับผิดชอบดำเนินการผลิตจนประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างดีผู้อำนวยการแสดงจะกำหนดงบประมาณอย่างคร่าวๆ โดยอาศัยข้อมูลราคาวัสดุ อุปกรณ์ และรายละเอียดปลีกย่อยอื่นๆ จากผู้ร่วมงานระดับหัวหน้าฝ่ายต่างๆ ข้อมูลจากประสบการณ์ของตนเองที่เคยดำเนินการผ่านมาหรือข้อมูลจากที่ปรึกษาเกิดติดศักดิ์ที่ตั้งขึ้นเฉพาะกาลสำหรับการแสดงแต่ละรายการ

5.2 (กลุ่ม) ผู้อำนวยการแสดงคัดเลือกบทละครที่ตนเองพอใจรวมทั้งตัวบุคคลที่มีความสามารถในการกำกับการแสดงและบริหารงานด้านต่างๆ ส่วนใหญ่แล้วผู้อำนวยการแสดงมักเป็นแต่เพียงนายทุน และจะปล่อยให้ผู้กำกับการแสดงซึ่งตนเองคิดว่ามีความสามารถสูง และมีสติลักษณะกำกับการแสดงที่เหมาะสมกับบทละครเรื่องนั้นๆ ที่อยู่ในความสนใจที่จะลงทุน เป็นผู้เลือกบทละคร วิเคราะห์บท และคัดเลือกนักแสดงตลอดจนผู้ร่วมงานฝ่ายต่างๆ ตามประสบการณ์และความพอดีของผู้กำกับการแสดงเอง

5.3 จัดหาสถานที่ที่ใช้ในการแสดง ภายหลังจากที่ผู้กำกับการแสดงได้รับมอบหมายหน้าที่จากผู้อำนวยการแสดง และรับทราบถึงบประมาณที่ได้รับแล้ว ผู้กำกับการแสดงจะศึกษา ตีความ และทำความเข้าใจบทละครที่ตนเลือกมาอย่างละเอียดถี่ถ้วน และเริ่มเลือกโรงละครที่เหมาะสมกับสไตล์การแสดงที่กำหนดไว้ ในการเลือกโรงละครนั้นจำเป็นต้องพิจารณาองค์ประกอบต่างๆ ของโรงละครที่เกี่ยวข้องกับการแสดง เช่น อุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดง เช่น ไมโครโฟน นักแสดงต้องอาศัยเสียงตัวเองเป็นหลัก หากเป็นโรงละครขนาดใหญ่ก็ไม่จำเป็นต้องออกเสียงของตนเองให้ดังเท่าที่ตามเทคนิคที่นักแสดงได้ฝึกฝนมา อย่างไรก็ตาม สไตล์และฟอร์มของการแสดงก็มีส่วนกำหนดขนาดของโรงละครด้วย ถ้าการแสดงนั้นมีตัวละครน้อย มีฉากและการเคลื่อนย้ายจากไม่มากนักก็ไม่จำเป็นต้องใช้โรงละครที่มีขนาดใหญ่ เช่น โรงละครแห่งชาติหรือศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย เป็นต้น แต่ถ้าเป็นละครสไตร์ที่มีสีสันและมีฉากที่ยิ่งใหญ่ และต้องการผู้ชมจำนวนมากเพื่อให้คุ้มค่าการลงทุน โรงละครดังกล่าวจะมีขนาดเหมาะสมที่สุด เพราะมีอุปกรณ์ที่ช่วยให้เกิดบรรยากาศที่สวยงามตระการตา มากมายอย่างพร้อมมูล ซึ่งจะกล่าวถึงโดยละเอียดในบทที่ 5

5.4 คัดเลือกตัวบุคคลและกำหนดแผนงานฝ่ายต่างๆ หลังจากเลือกโรงละครได้แล้ว ผู้กำกับการแสดงทำโครงการร่างระบบงานของฝ่ายต่างๆอย่างมีระเบียบแบบแผน พร้อมทั้งระบุตัวบุคคลผู้เชี่ยวชาญที่จะมารับหน้าที่ดำเนินงานในส่วนต่างๆทุกด้าน มีการจัดทำเอกสารต่างๆอย่างคร่าวๆที่เกี่ยวกับบทละครเนื้อเรื่องตลอดจนภูมิหลังหรือประวัติความเป็นมาของบทละคร แนวความคิดและการตีความของผู้กำกับการแสดง (Concept and interpretation) รวมถึงสมัยของละคร ประวัติของผู้แต่ง สไตล์และฟอร์มของการแสดงนั้น ที่สำคัญที่สุด คือ บทละครที่พิมพ์เสร็จเรียบร้อยแล้วต้องแจกให้ผู้ร่วมงานทุกคน ต่อจากนั้นจึงจัดให้มีการพบกันระหว่างหัวหน้าฝ่ายต่างๆ (Production meeting) ขึ้นได้แก่ ผู้อำนวยการแสดง ผู้กำกับการแสดง ผู้กำกับเวที ผู้ออกแบบจาก ผู้ออกแบบแสง ผู้ออกแบบเสียง ผู้ควบคุมทางด้านเทคนิค เป็นต้น เป็นการพบปะเพื่อแนะนำตัวผู้ร่วมงานที่หัวหน้าฝ่ายต่างๆ ทุกคนและเป็นหนทางเดียวที่ฝ่ายงานต่างๆ จะได้มารับประทานเพื่อสื่อสารข้อมูล และรับการแจ้ง รายละเอียดต่างๆที่กล่าวมาในเบื้องต้นพร้อมรับรายละเอียดเพิ่มเติมเท่าที่จะทำได้มากที่สุด และกำหนดวันที่จะทำการคัดเลือกตัวละครทั้งหมด

5.5 เตรียมการผลิตละคร เมื่อทุกฝ่ายงานทราบเนื้อหาของตนเป็นที่เรียบร้อย จึงแยกย้ายกันไปดำเนินงานตามหน้าที่ของตน ผู้กำกับการแสดงจะวางแผนคัดเลือกตัวละครที่ยัง

ขาดอยู่ กำหนดบุคคลิกและลักษณะตัวละครแต่ละตัว กำหนดวัน เวลา ลักษณะการคัดเลือก กำหนดวันและเวลาที่จะประชุมฝ่ายงานออกแบบอีกครั้งหนึ่ง ทำตารางการซ้อม วางแผนการเคลื่อนไหวของตัวละครอย่างคร่าวๆ (Blocking) ด้วยตัวดินสอ ผู้ออกแบบจากเริ่มอ่านบทละครอย่างละเอียดถี่ถ้วน ค้นหาข้อมูลภายในบทอย่างละเอียดเพื่อเป็นแนวทางในการทำการค้นคว้า (Research) เพิ่มเติมเกี่ยวกับวัน เดือน ปี และสถานการณ์โลกในระยะเวลาอันนานอกจากนี้ยังค้นหา สภาวะแวดล้อมของตัวละครและสังคม ฐานะความเป็นอยู่ของตัวละคร เครื่องประกอบการแสดงและเวที (Props) ทั้งหมดรวมถึงการพัฒนาของเหตุการณ์และตัวละครตั้งแต่ต้นจนจบ กำหนดสไตล์และฟอร์มของจากให้เหมาะสมกับสไตล์และฟอร์มการแสดงซึ่งได้รับทราบมาจากภาพบัญชีโดยคุยกับผู้กำกับการแสดงเพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมแล้วจึงทำการออกแบบตามขั้นตอนและวิธีการของผู้ออกแบบจากแต่ละคน ส่วนผู้ออกแบบฝ่ายแสงเมื่ออ่านบทละครแล้ว จะทำโน้ตย่อๆจากต่อๆกัน รวบรวมข้อมูลเข่นเดียวกับผู้ออกแบบจากจากนั้นจึงตรวจเช็คและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวกับอุปกรณ์เครื่องให้แสงสว่างที่มีอยู่ในสตูดิโอซึ่งจะสามารถนำมาใช้ในละครเรื่องนั้นๆได้ ส่วนผู้ออกแบบเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายตัวละคร ก็ต้องอ่านบทละครแล้วเก็บข้อมูลต่างๆเข่นเดียวกัน แต่เน้นที่รายละเอียดเกี่ยวกับตัวละครแต่ละตัวเป็นสำคัญต้องตรวจเช็คดูตัวละครในแต่ละฉาก และตัวละครรวมทั้งหมดทุกฉากว่ามีจำนวนเท่าใด จำนวนการเปลี่ยนเสื้อผ้าของนักแสดงแต่ละตัวในแต่ละฉากมีเท่าใด เช็คจำนวนเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับทั้งหมด ทำตารางการใช้งานในจากต่างๆอย่างละเอียด รวบรวมข้อมูลให้ถูกต้องครบถ้วนที่สุด แล้วจึงนำรายละเอียดเข้าที่ประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็น และนำเสนอรูปแบบที่ตนคิดจะสร้างสรรค์และออกแบบไว้อย่างคร่าวๆ ให้สอดคล้องกับข้อมูลที่ตนได้ค้นคว้าไว้ประกอบกันกับข้อมูลของฝ่ายอื่นๆสิ่งที่ขาดเสียไปได้เลย สำหรับการประชุมในช่วงนี้ คือ ภาพร่าง (Sketch design) ของฝ่ายฉาก ฝ่ายแสง และฝ่ายเครื่อง แต่งกายตัวละคร ซึ่งถือเป็นสื่อทางความคิดที่ดีที่สุดสำหรับผู้ร่วมงานทุกฝ่าย เพื่อจะได้รับผลงานรวมที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

หลังจากตกลงกันจนเป็นที่เรียบร้อยเกี่ยวกับสไตล์ รูปแบบและแนวทางนำเสนอ พร้อมทั้งข้อมูลเพิ่มเติมจากฝ่ายงานอื่นๆ ฝ่ายฉากจะต้องกลับไปทำรายละเอียดที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้นพร้อมทำแบบแปลน (Floor plan) ที่ใช้สเกลและสัญลักษณ์ที่ถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้ผู้กำกับการแสดงสามารถนำไปใช้ในการทำ Pre-blocking เพื่อกำหนดตำแหน่งของตัวละครบนเวทีได้ล่วงหน้าก่อน การซ้อมจริงในวันถัดไป และฝ่ายแสงสามารถจัดทำ Light plot ลงบนแบบแปลนนี้ได้เข่นเดียวกัน ส่วนผู้กำกับเวทีก็สามารถนำแบบแปลนังกล่าวไปขยายแบบลงพื้นที่หรือพื้นที่ที่จะใช้ในการซ้อม เรียกว่าการทำ Ground plan โดยใช้เทปพันสายไฟหรือเทปกระดาษสีต่างๆ ติดทำ

เครื่องหมายบอกทิศทางทางเข้าออก ขอบเขตของห้องหรือแนวทางตั้งฉากและความสูงต่ำของระดับยกพื้นและที่ตั้งเฟอร์นิเจอร์ต่างๆ เป็นต้น

ในขณะที่งานของฝ่ายต่างๆ กำลังดำเนินอยู่และมีการสรุปในที่ประชุมที่ในระยะแรกจะถี่มาก ต่อมาจะค่อยๆ ห่างออกไปเป็นสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ขณะที่ผู้กำกับการแสดงจะดูแลให้นักแสดงซ้อมบทตามแบบแผนงานที่วางไว้ร่วมกับผู้กำกับเวที ผู้กำกับการแสดงจะวิเคราะห์ลักษณะตัวละครให้นักแสดงได้ทราบ กำหนดจุดมุ่งหมาย ความหมายต่างๆ และแนวทางในการแสดงตั้งแต่ต้นจนจบหรือเป็นไปตามรายละเอียดและวิธีการของผู้กำกับการแสดงแต่ละคน

5.6 ประชาสัมพันธ์ เมื่อการดำเนินงานของฝ่ายต่างๆ เริ่มเป็นรูปเป็นร่างที่ดีแล้ว ผู้กำกับการแสดงจะกำหนดให้ฝ่ายประชาสัมพันธ์ส่งข่าวไปตามสื่อมวลชนแขนงต่างๆ เช่น สถานีวิทยุ สถานีโทรทัศน์ นิตยสารลักษณะสื่อพิมพ์ฉบับต่างๆ ที่เหมาะสม พร้อมทั้งจัดทำโปสเตอร์ที่น่าสนใจซึ่งต้องระบุ วัน เวลา สถานที่ นักแสดงตัวสำคัญ ผู้กำกับการแสดง ราคابัตร สถานที่จดบันทึกและจานแนบตัวหากเป็นระยะที่การซ้อมลงตัวพอสมควรแล้ว อาจจะมีการจัดจากประกอบเพื่อการถ่ายภาพการซ้อมการแสดงบางส่วนเพื่อนำไปใช้ในการประชาสัมพันธ์ ซึ่งจะทำให้ดูน่าสนใจและน่าติดตามซึ่งมากขึ้น

5.7 สรุปผลการดำเนินงานที่ผ่านมาในระยะแรก พิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้น และวางแผนทางแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลง ทุกๆ ฝ่ายรวมทั้งผู้กำกับฯ ข้อมูล ข้อบกพร่อง และข้อปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งของทางด้านนัก เทคนิค แสง เสียง และเสื้อผ้า ซึ่งต้องดำเนินงานไปพร้อมกันและมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างลึกซึ้งเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ข้อมูลจากฝ่ายงานต่างเหล่านี้จะถูกนำมาใช้ที่ประชุมเพื่อร่วมกันรับทราบและพิจารณาหาทางปรับปรุงแก้ไขโดยมีผู้กำกับการแสดงเป็นผู้ตัดสินใจซึ่งขั้นสุดท้ายหากต่างฝ่ายต่างมีปัญหาที่ข้อขัดแย้ง ก็ต้องหาทางแก้ไขโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้แสดงและผู้กำกับฯ ที่สูงที่สุด ไม่ได้

5.8 การซ้อมตามลำดับขั้นตอนต่างๆ ระยะเวลาในการซ้อมการแสดงจะแตกต่างกันไป ไม่เหมือนกันเนื่องจากความยากง่ายของบทละครแต่ละเรื่อง ประเภทการณ์ของนักแสดงแต่ละคน และเวลาที่เหลืออยู่สำหรับการผลิตละครเรื่องนั้นๆ สำหรับแบบ 3 องค์จร (Three-act play) จะใช้เวลาซ้อมประมาณ 5-6 สัปดาห์ เป็นอย่างน้อยหลังจากการคัดเลือกตัวละคร การซ้อมจะทำกัน 5-6 วันต่อสัปดาห์ และใช้ระยะเวลาซ้อมต่อครั้งไม่ควรเกิน 2-3 ชั่วโมง สำหรับละครแนวคลาสสิกและละครที่มีการแต่งเสื้อผ้าเยอะๆ การฝึกซ้อมก็ต้องใช้เวลามากยิ่งขึ้น สำหรับละครแบบองค์เดียวจบ (One-act play) ควรใช้ระยะเวลาในการซ้อมประมาณ 3-4 สัปดาห์ และสัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง อย่างไรก็ตามควรจะจัดให้มีการซ้อมมากครั้งที่สุดเท่าที่จะทำได้เพื่อจะได้ผลงานแสดง

ที่ดีเยี่ยมและได้มาตรฐานโดยปกติผู้กำกับการแสดงจะกำหนดเป้าหมายในการซ้อมแต่ละครั้งไว้ด้วยแล้วลำดับการซ้อมแบบมาตรฐานทั่วๆ ไป

5.9 ดำเนินการผลิตละคร เริ่มเปิดการแสดงให้คนชมรอบแรก อาจจะเป็นรอบบัตรเชิญ ซึ่งเปิดให้เฉพาะแก่สื่อมวลชนที่เรียกว่ารอบ Press เพื่อเปิดโอกาสให้มีการวิจารณ์ข้อดีและข้อเสียของละครเรื่องนั้นๆ แล้วเผยแพร่ให้ผู้คนสนใจได้รับทราบ การแสดงรอบพิเศษนี้ควรอยู่ห่างจากการแสดงจริง 2-4 วัน เพื่อสื่อมวลชนจะได้สามารถนำคำวิจารณ์ลงพิมพ์ได้ทันและเป็นการเปิดโอกาสให้ทีมงานสามารถแก้ไขข้อบกพร่องของการแสดงจริง โดยใช้ข้อมูลต่างๆ จากคำวิพากษ์วิจารณ์ของหนังสือพิมพ์ฉบับสำคัญๆ แต่ปอยครั้งที่บุกทีมงานถูกตีพิมพ์หลังการแสดงรอบแรกผ่านพื้นไปแล้ว

5.10 เปิดการแสดง ผู้กำกับเวทีจะมีบทบาทสำคัญมากในช่วงนี้ คือ จะมีหน้าที่รับผิดชอบทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นกับงานเบื้องหลังจาก หากมีการผิดพลาดจะเป็นหน้าที่ของผู้กำกับเวทีจะแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้านั้น โดยถือว่าการแสดงต้องดำเนินต่อไปไม่ว่าจะมีอะไรเกิดขึ้น ผู้กำกับการแสดงจะนั่งดูการแสดงอยู่ด้านหน้าเกือบทุกรอบเพื่อมองหาข้อบกพร่องต่างๆ เท่าที่พบในการแสดงแต่ละรอบ และแจ้งให้นักแสดงทราบเพื่อหาทางแก้ไขในโอกาสต่อๆ ไป

5.11 แก้ไข ปรับปรุง และเปลี่ยนแปลง หากผู้กำกับการแสดงแลเห็นข้อบกพร่องมากmany และเห็นว่าการแสดงเริ่มออกแนวการกำกับของตนเอง นักแสดงเริ่มจะไม่สนใจในตอนเริ่มต้น ผู้กำกับสามารถเรียกนักแสดงและฝ่ายงานอื่นๆ มาพร้อมกันและหารือทางแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ก่อนการแสดงรอบต่อไป

5.12 จบการแสดง เมื่อสิ้นสุดการแสดงก่อนจะมีการเลี้ยงอาหารจากกัน ฝ่ายงานด้านต่างๆ จะต้องมาช่วยกันเก็บของและรื้อจากลงทั้งหมด พร้อมทั้งเก็บอุปกรณ์ทุกอย่างเข้าที่ในทันที ซึ่งเรา尼ยมเรียกว่า Strike ทั้งนี้ เพราะในช่วงดังกล่าวผู้ทำละครยังอยู่กับพร้อมหน้า หากปล่อยทิ้งไว้ในภายหลังจะเกิดปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความเบื่อหน่ายและกำลังคนจะน้อยลงเกินกว่าที่จะทำงานให้มีประสิทธิภาพได้ ฝ่ายเครื่องประกอบจากต้องคืนของกลับแหล่งที่ขอยืมมาโดยด่วน ก่อนที่จะมีการสรุปหมาย จากนั้นก็จะมีการประเมินผลของผลงานที่ผ่านมาว่ามีข้อบกพร่องซึ่งเป็นส่วนเสียและมีส่วนดีอย่างไร คำนวนรายรับและรายจ่ายและจัดทำบัญชีแสดงยอดกำไรขาดทุนเพื่อเป็นแนวทางในการทำละครเรื่องนี้ฯ อีกต่อไป

ทั้งนี้ ขั้นตอนการดำเนินงานผลิตละครทั้งหมด สามารถอธิบายได้ด้วยตารางต่อไปนี้

ผู้อำนวยการสร้าง

เลือกบทละคร ขอนถูปัติสิทธิ์บุญกลาง	เลือกผู้กำกับ	จัดทำฝ่ายธุรกิจ		
เลือกผู้กำกับเวที และตัวแสดง	เลือกผู้กำกับฝ่ายศิลป์	เลือกผู้กำกับฝ่าย เทคนิค	หาทุนในการจัด แสดงละคร	จัดทำฝ่าย ประชาสัมพันธ์
- อ่าน และ ตีความหมายบท - การจัดตាแห่งน ของนักแสดง บันเวน - ซ้อมแยกจาก - ซ้อมรวมทุก จาก	- เลือกผู้ออกแบบจาก ออกแบบจาก - เลือกผู้ออกแบบแสง ออกแบบแสง - เลือกผู้ออกแบบ เครื่องประกอบจาก - ออกแบบเครื่อง ประกอบจาก	สร้างจาก - ทาสี จาก จัดแขวนอุปกรณ์ แสง - ทำคิวแสง	วางแผนรายรับ- รายจ่าย จัดหาหรือเข้าโรง ละคร	วางแผนงาน ประชาสัมพันธ์
- ซ้อมเทคนิค พร้อมการแสดง - ซ้อมให้แก่ เทคนิค ^{เครื่องแต่งกาย} แต่งหน้า บันเวน พร้อมจาก	- เลือกผู้ออกแบบ เครื่องแต่งกาย - ออกแบบ- ตัดเย็บ เครื่องแต่งกาย - เลือกผู้ออกแบบ การแต่งหน้า - จัดทำทีมแต่งหน้า	จัดทำ- หาเครื่อง ประกอบจาก วางแผนงานเรื่อง การใช้เสียง หรือ เครื่องเสียงในการ แสดง เลือกทีมงาน ทางด้านเทคนิค ^{ระหว่างการแสดง} ซ้อมเทคนิครวม	จัดทำฝ่าย จำหน่ายบัตร จำหน่ายบัตร ทำบัญชีรายรับ ^{การจำนำบัตร} การจำนำบัตร - ทำบัญชีรายรับ ^{รายจ่ายทั้งหมด} - ทำบัญชีรวม - ส่งบัญชีให้ ^{ผู้อำนวยการสร้าง}	- ออกแบบ ใบสเตอร์ - ออกแบบบัตร 售票机
แสดงรอบสี่อ			เปิดการแสดง	

ตารางที่ 1.1 ลำดับขั้นตอนการดำเนินงานผลิต

ที่มา : ชูโรนาน เวศยาภรณ์ (2541, หน้า 14)

6. ขั้นตอนการทำงานของผู้กำกับการแสดง

เนื่องจากครลเป็นศิลปะร่วม (mixed art) ที่รวมศิลปะหลายแขนงเข้าไว้ด้วยกัน ฉะนั้น ผู้กำกับการแสดงจึงมีหน้าที่ควบคุมดูแลพัฒนาการของศิลปะทุกแขนง ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงวันเปิดการแสดง ขั้นตอนการทำงานของผู้กำกับการแสดง ประมวลได้ทั้งสิ้นดังนี้

6.1 คัดเลือกบทละคร ผู้กำกับการแสดงจะต้องเริ่มจากการสำรวจว่าต้องการจะทำละครเรื่องอะไร เป็นบทแปลหรือดัดแปลง หรือเขียนขึ้นกันเอง หัวใจสำคัญ คือ ควรเลือกบทละครที่ถูกใจตนเองไม่อาจอดใจได้ และต้องการเห็นเป็นภาพปรากฏอยู่บนเวที ซึ่งจะเลือกละครแนวใดนั้น ขึ้นอยู่กับสนใจของผู้กำกับแต่ละคน บางคนอาจให้ความสำคัญกับเนื้อหาเป็นอันดับแรก หรือบางคนอาจเลือกจากรูปแบบและสไตล์การนำเสนอ ทั้งนี้หากผู้กำกับการแสดงมีความสามารถเพียงพอแล้ว การเลือกเรื่องพื้นๆ เรียบง่ายแต่กินใจ แล้วนำมาสร้างให้น่าจะประทับใจ จะดีกว่ากว่าการเลือกบทละครที่รูปแบบหรือกลวิธีนำเสนอเปล่าๆ อย่างเดียวเท่านั้น (สุวรรณดี จักราวรุษ, 2550)

พรวนศักดิ์ สุข (อ้างถึงใน สามมิติ สุขบรรจง, 2544, หน้า 24-25) ได้แสดงทัศนะถึงการเลือกบทละครไว้ว่าควรจะพิจารณาจากสิ่งต่อไปนี้

- **ความรู้สึกชอบ** คือ ผู้กำกับการแสดงจะต้องมีความรู้สึกชอบบทละครเรื่องนั้นและต้องการนำมาจัดแสดงอย่างจริงจัง เพราะความรู้สึกชอบนี้จะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดแรงบันดาลใจ เกิดจินตนาการในการสร้างสรรค์ และต้องการนำเสนอละครด้วยจิตวิญญาณ
- **ความเป็นไปได้ในการนำเสนอ** ไม่เพียงแต่ชอบเท่านั้น ผู้กำกับยังต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการนำเสนออีกด้วย ซึ่งประกอบด้วย
 1. ความเป็นไปได้สำหรับนักแสดง
 2. ความเป็นไปได้สำหรับผู้ร่วมงาน
 3. ความเป็นไปได้ในเรื่องงบประมาณ
- **ความเหมาะสมสมต่อผู้ชมและสภาพสังคม** ผู้กำกับต้องคำนึงว่า แก่นความคิดของละครมีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อผู้ชมเพียงใด

พฤทธิ์ ศุภเศรษฐี (2538, หน้า 10) กล่าวถึงสิ่งที่ควรพิจารณาเกี่ยวกับบทในการนำมากำกับการแสดง มีดังนี้

- 1) บทละครเรื่องดังกล่าวสามารถใช้แสดงได้หรือไม่
- 2) เรากำ率ตัวนักแสดงมากับบทต่างๆ ได้หรือไม่
- 3) เรากำ率ตัวนักแสดงมาด้านเทคนิคต่างๆ ตามที่บทกำหนดได้หรือไม่

- 4) ละครเรื่องนี้จะได้รับความนิยมหรือไม่
- 5) อะไรคือจุดขายของละครเรื่องนี้
- 6) ละครเรื่องนี้มีคนผลิตครั้งสุดท้ายเมื่อใด ทำได้เพียงใด
- 7) เราจะสามารถขายงานเรื่องนี้ได้อย่างไร
- 8) คนดูประเภทใดที่เราต้องการให้มาดู
- 9) คนดูประเภทใดที่จะมาดูละครเรื่องนี้
- 10) ละครเรื่องนี้ของเราจะเป็นที่สนใจของคนดูหรือไม่
- 11) ราคากับตัวตนควรเป็นเท่าไร

6.2 วิเคราะห์และตีความหมายบทละครเพื่อการกำกับการแสดง

เมื่อเลือกบทละครที่ต้องการนำเสนอได้แล้ว ผู้กำกับจะต้องทำความเข้าใจกับละครเรื่องนั้นอย่างถ่องแท้ โดยการศึกษา ค้นคว้า และหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับละครเท่าที่จะทำได้ การวิเคราะห์บทละคร คือการทำความเข้าใจโครงเรื่องโดยละเอียด สามารถจับการกระทำหลักของเรื่องได้และเห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงการกระทำของตัวละครไปตลอดทั้งเรื่อง วิเคราะห์เส้นเรื่องที่ดำเนินไปตามลำดับ การปูพื้นเรื่อง ปัญหา จุดขัดแย้ง เรื่องปมต่างๆ ความเข้มข้นของเหตุการณ์ จุดสูงสุด ไปจนกระทั่งการคลีเคลยของเรื่อง ผู้กำกับจะต้องจับได้ว่าช่วงใดของเรื่องมีความเข้มข้นอย่างใด นอกจากโครงเรื่องแล้วผู้กำกับจะต้องตีความคิดหลักของเรื่องให้แตก รวมทั้ง สัญลักษณ์หรือความหมายแฝงต่างๆ ในเรื่อง จะต้องวิเคราะห์ลักษณะนิสัยของตัวละครได้ทุกตัว และคำพูดที่ตัวละครใช้ในการสื่อสารได้ทุกประโยค ตลอดจนอ่านพิจารณาจากบทละครแล้วมองเห็นภาพที่จะเกิดขึ้นบนเวทีได้ รวมทั้งได้ยินเสียงทั้งหมดบนเวทีอีกด้วย

กล่าวโดยสรุป สิ่งที่ผู้กำกับการแสดงจะต้องวิเคราะห์ในบทละครได้แก่ องค์ประกอบของบทละครทั้ง 6 ประการ ได้แก่ วิเคราะห์โครงเรื่อง (plot) ความคิดหลักของเรื่อง (theme) ตัวละคร (character) ภาษา (diction) เพลง (song) และภาพ (spectacle) นอกจากนี้ ผู้กำกับยังจะต้องตีความสิ่งที่ซ่อนอยู่ในบทละครทั้งหมด กล่าวคือ การตีความหมายความคิดหลัก (message) และความคิดแฝง (motif) หรือสัญลักษณ์ต่างๆ ในเรื่อง (symbols) การตีความการกระทำ (action) ความต้องการ (objective) และแรงจูงใจ (motivation) ของตัวละคร การตีความช่วง (beat) และเส้นต่อเนื่องของการกระทำ (through line of action) การตีความน้ำเสียงและผลกระทบต่อผู้ชม (tone and audience impact) หรือความหมายใต้คำพูด (subtext) และการตีความบรรยากาศ (environment) ซึ่งจะได้กล่าวโดยละเอียดต่อไปในบทที่ 3

**6.3 กำหนดแนวทางในการนำเสนอ เมื่อวิเคราะห์และตีความจนเข้าใจล่าครอ
อย่างละเอียดแล้ว ผู้กำกับจะต้องกำหนดแนวทางการนำเสนอ หรือสไตร์ของละครว่าจะเป็นไป
ในแนวใด ซึ่งโดยส่วนมากหากเป็นละครที่นำมาจากทัศนมาตรฐาน ผู้เขียนก็มักจะกำหนด
แนวทางหรือรูปแบบการนำเสนอมาตั้งแต่ในบทละครอยู่แล้ว หรือหากผู้กำกับต้องการปรับเปลี่ยน
สไตร์การนำเสนอให้แตกต่างไปจากที่บทละครกำหนดไว้ก็เป็นไปได้ แต่ทั้งนี้ ผู้กำกับจะต้องมี
ความรู้ ความเข้าใจในแนวทางการนำเสนอที่ตนต้องการจะสร้างเป็นอย่างดี ไม่ใช่การคิดเอาเอง
โดยปราศจากหลักการ ซึ่งจะกล่าวถึงแนวทางการนำเสนอโดยละเอียดในบทที่ 2 และ 5 ต่อไป**

**6.4 เลือกสรรทีมงาน เมื่อผู้กำกับเข้าใจและเห็นภาพบทละครที่ตนจะกำกับแล้ว
ก็จะวางแผนความคิดรวบยอดและหาทีมงานแต่ละฝ่าย ประชุมปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนพูดคุย
เพื่อให้เห็นภาพในทิศทางเดียวกัน และกำหนดบทบาทแบ่งแยกหน้าที่ของแต่ละฝ่ายตามความ
ถนัดสนใจ จะได้ช่วยกันรับผิดชอบ ข้อพึงระวังก็คือ แม้ว่า “ผู้กำกับ” จะเป็นจุดศูนย์กลางของ
ทีมงานทุกฝ่าย ก็ไม่ได้หมายความว่าจะต้องเป็นผู้ตัดสินใจแต่เพียงผู้เดียวไปเสียทุกเรื่อง
การทำงานกลุ่มต้องเริ่มต้นด้วยทัศนคติที่ถูกต้อง การรู้จักควรพอและให้เกียรติในความคิด
ความสามารถของทีมงานทุกฝ่ายย่อมส่งผลดีให้กับผลรวมของงาน ผู้กำกับเพียงแต่รู้จักใช้
วิจารณญาณในการเลือกและตัดสินใจเพื่อให้ภาพรวมของงานมีแนวทางที่เป็นเอกภาพ ซึ่งทีมงาน
ต่างๆ ใน การสร้างละครมีดังนี้**

ที่ปรึกษาทั่วไป	ผู้อำนวยการแสดง	ที่ปรึกษากฎหมาย
นักแสดง	ผู้กำกับการแสดง ผู้ช่วยผู้กำกับการแสดง	ผู้แต่ง - แปล บทละคร
ผู้กำกับดนตรี	ผู้กำกับฝ่ายศิลป์	ผู้กำกับฝ่ายเทคนิค
ผู้แต่งเพลง	ผู้ออกแบบฉาก	ผู้ช่วยผู้กำกับเวที
นักดนตรี	ผู้ออกแบบแสง	ฝ่ายสร้าง-
ผู้กำกับท่า-	ผู้ออกแบบเสียง	ผู้ช่วยผู้กำกับเวที
เต้น	ผู้ออกแบบพร็อกฟ์	ฝ่ายแสง
นักเต้นรำ	ผู้ออกแบบเสื้อผ้า	ฝ่ายเสียง
	ผู้ออกแบบแต่งหน้า	ฝ่ายพร็อกฟ์

ตารางที่ 1.2 หน่วยงานของฝ่ายต่างๆ อย่างละเอียด

ที่มา : ชูโรمان เวศยาภรณ์ (2541, หน้า 2)

6.5 วางแผนจัดเตรียมงาน (Pre-Production) วางแผนการจัดการทุกเรื่อง ตั้งแต่ งบประมาณค่าใช้จ่าย งานประชาสัมพันธ์ แผนจำหน่วยบัตร จัดหาสถานที่ซ้อม กำหนดวันเวลา สถานที่แสดงที่แน่นอน นัดประชุมทีมงานเพื่อปรึกษาขั้นตอนเตรียมงานอย่างต่อเนื่อง กับทีมงานฝ่ายต่างๆ ได้แก่ ชา ก แ ส ง เ ส ื อ ฝ ა อ ุ ป ร โ ณ ป ร ะ ก օ บ จ า ก หรือแม้แต่สวัสดิการอาหาร ฯลฯ การทำงานในขั้นตอนนี้ต้องการระบบจัดการที่มีประสิทธิภาพเป็นอย่างมาก แม้ว่าเราจะทำงานด้านศิลปะ ก็ไม่ควรละเลยการจัดระบบดำเนินงาน กำหนดตารางการทำงานเพื่อให้ทุกฝ่ายทราบ แน่นอน จะจำไว้ว่าการสร้างละครคือการทำงานเป็นทีม

นิกร แซ่ตัง (2549) ได้แบ่งการจัดเตรียมงานสำหรับการแสดงออกเป็นส่วนย่อยๆ ดังนี้

- ผู้กำกับการแสดงทำโครงร่างระบบงานของฝ่ายต่างๆอย่างมีระเบียบแบบแผน
- คัดเลือกนักล่ากรฝ่ายต่างๆ ผู้ที่ผู้กำกับการแสดงต้องคำนึงถึงอันดับต้นๆ คือ ผู้กำกับ เวที ผู้ออกแบบเครื่องแต่งกาย ผู้ออกแบบจาก ผู้ออกแบบแสง และผู้กำกับเทคนิค ระบุตัวบุคคลผู้เชี่ยวชาญที่จะมารับผิดชอบงานในแต่ละด้าน
- เลือกโรงละครที่เหมาะสมกับสไตล์การแสดงที่กำหนดไว้ โดยพิจารณาจากลักษณะ ก า ย ภ า พ ร ะ บ และ เ ท ค น ิ ค ของโรงละครและการฝึกเสียงของนักแสดง (Acoustic) ของโรงละครและการฝึกเสียงของนักแสดง
- รวบรวมข้อมูล ต่างๆ ที่เกี่ยวกับทัศนคติ พร้อมทั้งแนวคิด และการตีความไว้เป็นชุด เอกสาร แล้วเจกให้ผู้ร่วมงานทุกคนเพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน
- จัดให้มีการพบกันระหว่างหัวหน้าฝ่ายต่างๆ (Production Meeting) ได้แก่ ผู้อำนวยการแสดง ผู้กำกับการแสดง ผู้กำกับเวที ผู้ออกแบบเครื่องแต่งกาย ผู้ออกแบบจาก ผู้ออกแบบแสง และผู้กำกับเทคนิคซึ่งเป็นการพบปะเพื่อแนะนำตัว ผู้ร่วมงานที่เป็นหัวหน้าฝ่ายต่างๆทุกคน เพื่อสื่อสารข้อมูลและรับการแจ้ง รายละเอียดต่างๆพร้อมรายละเอียดเพิ่มเติมให้ได้มากที่สุด
- จากนั้นทุกฝ่ายเริ่มแยกย้ายไปปฏิบัติหน้าที่ของตนเองหลังจากทราบเนื้อหางานของ ตัวเอง(working)
- ผู้กำกับการแสดงวางแผนและกำหนดการของรั้ง การคัดเลือกตัวนักแสดง และกำหนด วันที่จะคัดเลือกตัวนักแสดงทั้งหมด
- ผู้กำกับการแสดงกำหนดวันเวลาอัดประชุมฝ่ายออกแบบอีกครั้ง ทำการซ้อม วางแผน blocking คร่าวๆ

- ผู้ออกแบบฝ่ายต่างๆ อ่านบทละครอย่างละเอียดและทำการค้นคว้าเพิ่มเติม กำหนดสไตร์และฟอร์มสำหรับการแสดงซึ่งได้รับข้อมูลมาจากการพูดคุยปรึกษากับผู้กำกับการแสดง
- ผู้ออกแบบฝ่ายต่างๆ เช็คจำนวนน้ำชา กจำนวนตัวละคร และรายละเอียดต่างๆ ที่จะต้องนำไปใช้ในงานของแต่ละฝ่าย รวมรวมข้อมูลแล้วทำการบันทึกไว้อย่างชัดเจน
- ผู้ออกแบบฝ่ายต่างๆ นำข้อมูลเข้าที่ประชุมเพื่อเสนอแนวคิดในการออกแบบของแต่ละฝ่ายพร้อมเสนอแบบที่ร่างไว้คร่าวๆ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ขาดไม่ได้เลย
- หลังจากประชุมเสร็จแล้วนำร่างแบบกลับไปพัฒนาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
- เมื่อการดำเนินงานของฝ่ายต่างๆ ดูเป็นรูปเป็นร่างขึ้นแล้ว ผู้กำกับการแสดงจะกำหนดให้ฝ่ายประชาสัมพันธ์ส่งข่าวไปตามสื่อมวลชนแขนงต่างๆ
- จัดทำโปสเตอร์ที่ต้องระบุวัน เวลา สถานที่ นักแสดงหลัก ผู้กำกับการแสดง ราคาบัตร สถานที่จดแจ้งและจำหน่ายบัตร และห้องเบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อได้
- หากการซ้อมที่ลงตัวพอสมควรแล้วอาจจะมีการจัด杳กประกอบและถ่ายภาพการซ้อมการแสดงบางส่วนเพื่อสร้างความน่าสนใจยิ่งขึ้นได้
- ทุกๆ ฝ่ายรวบรวมข้อมูล ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะทางด้านดัก เทคนิคแสง เสียง และเครื่องแต่งกาย
- ทุกๆ ฝ่ายนำข้อมูลเหล่านี้เข้าที่ประชุมเพื่อวิเคราะห์แนวทางแก้ไขปัญหา
- ผู้กำกับการแสดงเป็นผู้ชี้ขาดขั้นสุดท้ายหากหาข้อขัดแย้งไม่ได้

6.6 คัดเลือกนักแสดง (Casting) หลังจากอ่านบทตีความไปบ้างแล้ว ผู้กำกับและผู้เขียนบทอาจจะหารือกันเพื่อคัดเลือกคนแสดงที่เหมาะสมกับบท ทั้งในด้านบุคลิกภาพภายนอก และความสามารถทางการแสดง ซึ่งอาจจะใช้วิธีติดต่อทางทามกับตัวเอง หรือจะเปิด Audition ก็ได้ สำหรับการเปิด Audition นั้น จะเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปเข้าคัดเลือกเป็นนักแสดง ซึ่งผู้กำกับจะได้พบรับนักแสดงทั้งเก่งและไม่เก่งคละเคล้ากันไป ซึ่งหมายความว่าผู้กำกับจะได้พบรับนักแสดงทั้งเก่งและไม่เก่งคละเคล้ากันไป ในขณะที่ผู้กำกับจะต้องสามารถเชื่อมโยงความรู้สึกไปยังตัวละครได้ไม่ยาก รวมถึงสามารถเข้าใจในความคิดหลักของเรื่องและความเป็นตัวละครได้เป็นอย่างทั่วถูก普รุ่งและรวดเร็ว และจะต้องสามารถเชื่อมโยงความรู้สึกไปยังตัวละครได้ไม่ยาก รวมถึงสามารถเข้าใจในเนื้อหาของตัวละครมากกว่าที่จะมองตัวละครอย่างวิพากษ์วิจารณ์ นอกจากนี้นักแสดงที่เหมาะสมจะได้รับการคัดเลือกทดสอบ การแสดงได้อย่างสมจริง น่าเชื่อ มีวิศวกรรม นิพัล และอยู่ในทิศทางของละครเรื่องนั้นๆ

6.7 จัดตารางการซ้อม (Rehearsal Schedule) ผู้กำกับเวที จะเป็นคนวางแผนจัดคิวซ้อมและนัดหมายนักแสดง ตารางการซ้อมมักจะนับถอยหลังจากกำหนดวันแสดงจริงขึ้นมา เพื่อให้ผู้กำกับรู้ว่าจะต้องทำงานแข่งกับเวลามากน้อยแค่ไหน ส่วนใหญ่แล้วเมื่อเรียกซ้อมยุ่งก็มักจะเรียงลำดับไปตามเนื้อเรื่องเพื่อป้องกันความสับสน เช่น สปีดาร์เรอกำชื่อมเนพะองค์หนึ่งทั้งหมด เป็นต้น จะไม่นิยมซ้อมข้ามสลับจากหน้าหลังไปพร้อมกัน ซึ่งสำหรับการกำกับการแสดงนั้น สามารถแบ่งการซ้อมออกเป็นระยะต่างๆ ได้ดังต่อไปนี้

- Reading rehearsals (ซ้อมอ่านบทครั้งแรก) คือ การอ่านบทพร้อมกันของนักแสดงโดยนักแสดงนั่งล้อมวงพร้อมกัน มีบทละครอยู่ในมือ อ่านออกเสียงบทสนทนากาบथของนักแสดงแต่ละคน ผู้กำกับการดูและการออกเสียงและการตีความบท ให้ทุกคนเข้าใจบทมากขึ้นตามที่ผู้กำกับการแสดงต้องการ ผู้กำกับการแสดงอาจตั้งคำถามต่างๆเพื่อเสริมความเข้าใจแก่นักแสดงและการตีความในตัวบทละครให้มากขึ้น

- Blocking rehearsals (ซ้อมเพื่อกำหนดตำแหน่งการเคลื่อนที่ของตัวละคร) คือ การซ้อมที่ต้องใช้พื้นที่ที่มีขนาดเท่ากับเวทีจริง อาจมีการใช้เทปผ้าทำเครื่องหมายบอกขอบเขตของฉาก ที่ตั้งของชา ก และอุปกรณ์ประกอบฉากตามจุดต่างๆ รวมประตูหรือช่องทางเข้าออกของนักแสดงด้วย ผู้กำกับการแสดงจะเป็นคนกำหนดทิศทางการเคลื่อนที่ ของนักแสดง และบันทึกตำแหน่งต่างๆลงบนสมุด ซึ่งตำแหน่งและการเคลื่อนที่ของตัวละครนี้ควรจดจำได้หมดก่อนการแสดงจริงอย่างน้อย 2 สปีดาร์

สุวรรณดี จกราวรุษ (2550) ได้แนะนำหน้าที่และหลักในการจัด blocking ไว้ดังนี้

หน้าที่ของ Blocking

- 1) เพื่อจัดวางภาพที่ลงตัวบนเวที ให้มีความหมาย เหมาะสมและงดงาม
- 2) เพื่อให้คนดูสังเกตเห็นนักแสดงบนเวทีได้ชัดเจน
- 3) เพื่อเคลื่อนย้ายกลุ่มนักแสดงจากภาพหนึ่ง ไปยังอีกภาพหนึ่งและภาพต่อๆ ไป

หลักในการจัด Blocking

- 1) เพื่อให้มองเห็น
- 2) เพื่อความสวยงาม
- 3) เพื่อเนตรผู้ของตัวละคร

- Business rehearsals (ซ้อมเพื่อหากิจกรรมของตัวละคร) คือ การซ้อมรายละเอียดกิจกรรมของตัวละคร เพื่อให้เกิดความน่าสนใจและช่วยในการจัดจำของนักแสดง โดยส่วนใหญ่ผู้กำกับการแสดงจะวางแผน business ไว้ล่วงหน้าแล้ว หรือให้นักแสดงคิดเองโดยต้องออกมานำเสนอ

จากแรงบันดาลใจและบุคลิกลักษณะนิสัยของตัวละคร จากนั้นเริ่มมีการใช้คุปกรณ์ประกอบการแสดง (props)

- Memory rehearsals (ซ้อมเพื่อท่องจำบท) คือ การซ้อมเพื่อท่องจำบทและการดำเนินเรื่อง ทำได้หลายวิธี เช่น ท่องจำเนื้อหาตัวบทอย่างเดียว หากความหมายของแต่ละประโยคแล้วจึงห่องจำ ห่องจำโดยอาศัย business หรือ blocking เข้าช่วย หรือเทคนิคอื่นๆ เช่นพากย์บุคล

- Characterization and motivation rehearsals (ซ้อมเพื่อเข้าสู่ความเป็นตัวละคร และหาแรงจูงใจ) คือ การซ้อมเพื่อหาแรงจูงใจ เหตุผลของการกระทำของตัวละคร ปรับแก้ส่วนที่ยังขาดความหมายหรือจุดมุ่งหมายอยู่ เพื่อให้นักแสดงสามารถแสดงได้อย่างน่าเชื่อถือ

- Running rehearsals/ Run-through (ซ้อมเรียงจาก) คือ การซ้อมทั้งเรื่องเรียงจากต่อจาก โดยไม่มีการขัดจังหวะ มีการจับเวลาในการแสดงแต่ละฉาก การซ้อมเรียงจากนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักแสดงทราบเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งหมด ที่สำคัญคือทำให้ทราบจังหวะในการแสดงที่เหมาะสมต่อแต่ละช่วงของการแสดง เมื่อซ้อมจนจบเรื่องแล้วผู้กำกับการแสดงจะให้คำแนะนำตามที่ได้จดข้อบกพร่องไว้

- Polishing rehearsals (ซ้อมเพื่อขัดเกลา) คือ การซ้อมในฉาก อุปกรณ์การแสดง และสภาพแวดล้อมจริง อาจจะมีการทดลองสวมเสื้อผ้าที่ใช้จริงด้วยเพื่อให้เกิดความเคยชิน ผู้กำกับการแสดงจะทดสอบบุนม่องของผู้ชุมจากที่นั่งต่างๆ ในโรงละคร ดูรายละเอียดปลีกย่อยต่างๆ ในการแสดง แล้วเกล้าเพื่อให้เกิดความมีชีวิตและน่าสนใจมากขึ้น

- Technical rehearsals (ซ้อมพร้อมเทคนิค) คือ เป็นการ ซ้อมคิวต่างๆ เช่นพากย์ เทคนิค โดยไม่จำเป็นต้องมีนักแสดงร่วมอยู่ด้วย คิวการเปลี่ยนฉากและเสื้อผ้า คิวไฟในแต่ละฉากรวมทั้งการปรับระดับความสว่าง คิวเสียงต่างๆ รวมทั้งการปรับระดับความดัง-เบา ของเสียง การซ้อมเทคนิคนี้เรียกอีกอย่างว่าซ้อมเทคนิคแห้ง (dry tech)

- Dress rehearsals (ซ้อมใหญ่) คือ การซ้อมใหญ่ เมื่อมั่นใจว่างานทุกประการ ทุกฝ่ายจะต้องมีความพร้อมและสมบูรณ์ ก็อปร็อปเบอร์ชีนต์ ในช่วงนี้ ผู้กำกับจะต้องให้เวลาซ้อมแสดงทำความคุ้นเคยกับชีวิตใหม่บนเวที ทั้งจาก แสง เสียง เทคนิค เสื้อผ้า รวมทั้งคิวการเข้าออกต่างๆ ผู้กำกับควรสำรวจดูสภาพของละคร ความสมเหตุสมผล ความต่อเนื่อง จังหวะลีลา ความกลมกลืน และสิ่งที่ต้องการเน้น รวมทั้งสำรวจว่าละครสามารถสื่อสารความคิดหลักมาสู่ผู้ชมได้อย่างชัดเจนเพียงพอหรือไม่ เมื่อสิ้นสุดการซ้อมใหญ่ผู้กำกับการแสดงจะให้คำแนะนำเพิ่มเติม และมีการจัด production meeting เป็นครั้งสุดท้ายก่อนที่การแสดงจริงจะเริ่มขึ้น

6.8 เปิดการแสดง (Curtain Up) เมื่อเปิดการแสดงละครวันแรกทุกคนในคณะละคร โดยเฉพาะผู้กำกับการแสดงก็จะมีอาการเกร็งและเครียดอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเครียดที่ว่า คนดูจะพึงพอใจละครหรือไม่ นักแสดงจะมีพลังและสามารถต่อสู้กับอุปสรรคต่างๆ ในโรงละครได้หรือไม่ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ผู้กำกับการแสดงควรจะนั่งดูการแสดงอยู่ด้านหน้า และไม่จำเป็นต้องมาพะวงกับการจัดการเบื้องหลังเวทีอีกต่อไป ทั้งนี้ก็เพื่อจะหาข้อบกพร่องต่างๆ เท่าที่พบรากурс์ในการแสดงแต่ละรอบ และแจ้งให้นักแสดงทราบเพื่อหาทางแก้ไขในโอกาสต่อไป

เมื่อสิ้นสุดการแสดงฝ่ายงานด้านต่างๆ จะต้องมาช่วยกันเก็บของและรีบออกจากลงทั้งหมดพร้อมทั้งเก็บอุปกรณ์ทุกอย่างเข้าที่ในทันที (Strike) จากนั้นก็จะมีการประเมินผลของผลงานที่ผ่านมาว่ามีข้อบกพร่องซึ่งเป็นส่วนเสียและมีส่วนดีอย่างไร คำนวนรายรับและรายจ่ายและจัดทำบัญชีแสดงยอดกำไรขาดทุน เพื่อเป็นแนวทางในการทำละครเรื่องอื่นๆ อีกต่อไป นอกจากนี้ หลังจากเสร็จสิ้นการติดตามงานทุกขั้นตอนแล้ว ผู้กำกับควรจะจัดให้มีการเลี้ยงค่ำฉลองด้วย

สรุป

การกำกับการแสดงเป็นงานขั้นสูงที่สุดในการสร้างสรรค์ด้านศิลปะการแสดง ผู้กำกับการแสดงมีหน้าที่รับผิดชอบสูงที่สุดในสายงานฝ่ายศิลปะ ดังนั้นผู้กำกับการแสดงจึงจะต้องมีความรู้ด้านศิลปะการแสดงอย่างเพียงพอ และได้รับการฝึกฝนทักษะด้านการแสดงอย่างหลากหลายครบถ้วนด้าน สำหรับที่เรียนนี้ ผู้เรียนได้นำเสนอความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการกำกับการแสดงให้ทั้งหมด เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้กำกับการแสดงมือใหม่ทั้งหลาย ได้แก่ ความหมายของ การกำกับการแสดง บทบาทหน้าที่ของผู้กำกับการแสดง คุณสมบัติของผู้กำกับการแสดง ประวัติความเป็นมาของการกำกับการแสดงและผู้กำกับการแสดง ขั้นตอนการทำละคร รวมถึงขั้นตอนการทำงานของผู้กำกับการแสดงทั้งหมด ซึ่งจะเป็นพื้นฐานความรู้สำหรับผู้กำกับการแสดงได้

คำถามทบทวน

1. จงอธิบายความหมายของการกำกับการแสดง และคุณสมบัติของผู้กำกับการแสดงที่ดี
2. อธิบายถึงพัฒนาการ การกำกับการแสดงของโลก
3. เลือกคณะละครสมัครเล่น หรือคณะละครอาชีพ 1 กลุ่ม เพื่อทำการศึกษาผังองค์กรของ บุคลากรฝ่ายต่างๆ และขั้นตอนการทำงาน นำมารายงานแลกเปลี่ยนในห้องเรียน
4. กำหนดการแสดงที่ต้องการกำกับขึ้นมา 1 การแสดง และทดลองเขียนขั้นตอน และคิด วางแผนรูปแบบการทำงานที่เป็นจริงได้โดยละเอียด

เอกสารอ้างอิง

ชูไรมาน เกศยาภรณ์. (2541). **งานจากผลกระทบ 1.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

ดังกล่าว ณ ปีมุมเพชร. (2550). **การกำกับการแสดง.** ใน นพมาส แวงวงศ์, **ปริทัศน์ศิลปกรรมศาสตร์** (หน้า 62-86). กรุงเทพฯ : ภาควิชาศิลปกรรมศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พุทธ์ ศุภเศรษฐ์ศิริ. (2539). **งานกำกับการแสดง.** กรุงเทพฯ : คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์.

มัทนี รัตนนิน. (2546). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศิลปะการกับการแสดงละครเวที.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

รศิกา สวนสม.(รวม) (2550). **เอกสารประกอบการสอนวิชาการกำกับการแสดง 2.** กรุงเทพฯ : คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

ไวท์, เอ็ดเวิร์ด เอ. 2515. **แปลโดย นพมาส ศิริกายะ** (2525). **ดูหนังดูละคร.** กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาศิลปกรรมศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุดใส พันธุ์กมล. (2531). **เอกสารประกอบการสอนวิชาปริทัศน์ศิลปกรรมศาสตร์.** กรุงเทพมหานคร : คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สามมิติ สุขบรรจง. (2544). **การกำกับการแสดง.** กรุงเทพฯ : คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์.

เสาวนุช ภูวนิชย์. (รวม) (2536). **เอกสารประกอบการสอนวิชาการกำกับการแสดง.** กรุงเทพฯ : คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทางอินเทอร์เน็ต

นิกร แซ่ตัง. (2548). **ขั้นตอนในการจัดแสดงละคร.** สีบคันเมื่อ 1 มีนาคม, 2548, จาก

www.theatre8x8.com

สุวรรณดี จักรavarun (2550). **อยากทำละครเวทจะเริ่มอย่างไรดี.** สีบคันเมื่อ 1 มีนาคม,

2548, จาก www.dass.co.th